

SLOVENSKI SOKOL.

GLASILO SLOVENSKE SOKOLSKE ZVEZE.

ŠTEV. 7. IN 8.

V LJUBLJANI, 25. AVGUSTA 1909.

LETO VI.

Slovenci na mednarodni telovadni tekmi v Luksemburgu.

Prvič na inozemskih tleh! Smel, predrzen korak, si je morda mislil kdo, čuvši, da se slovenski Sokoli pripravljamo na tekmo daleč v tujini z največjimi telovadnimi organizacijami sveta. Tudi nam se je pokrčilo srce zdajpazdaj, ko smo pomislili, s kako znamenitimi tekmeci se nam bo boriti. Čehi, Francozi, Belgijci, Luksemburžani, Italijani — same narodnosti, imenitne po svojih razvitih telovadnih zvezah, ki imajo veliko število izvrstnih telovadcev pa tudi sredstva, da najboljšo izmed izvrstnih pripravijo in izurijo v idealno dovršeno tekmovalno vrsto.

Toda zavedali smo se mnogoletnega jakega dela, zavedali sadu tega dela: veselega napredka v slovenski sokolski organizaciji. Ni nam samo naraslo število telovadcev. Intenzivno delo, vedno oziranje na napredke v moderni telovadbi, je dvignilo tudi splošni nivo izvežbanosti. Ta višja stopnja pa zopet izpodbada tega in onega telovadca, obdarjenega že po naravi z močjo in okretnostjo, da svojo nadarjenost spaja s podvojeno energijo ter da z železno vztrajnostjo stremi za najvišjimi vrhunci telovadske izurjenosti. Ob splošno večjem številu nam tako narašča tudi število telovadcev, ki se bližajo vrhuncem telovadbe ali jih že dosegajo. Še nedavno šibko deblo slovenskega Sokolstva se jači in širi, poganja nabudne cvetove, dozoreva krasne sadove.

Že enkrat se je merilo slovensko Sokolstvo z največjimi evropskimi telovadnimi organizacijami. Bilo je to na III. mednarodni telovadni tekmi ob vsesokolskem zletu v Pragi leta 1907. Priborilo si je časten uspeh, naša tekmovalna vrsta je zmagala nad Madžari. Ali bo letos mogoč podoben uspeh, prvič sedaj v inozemstvu, v borbi s štirimi narodi, ki so bili v Pragi vsi pred nami, ter s petim — z Italijani, ki so na glasu odličnih telovadcev? Oprt na novo dveletno vztrajno delo, je vkljub vsem težkim pogojem za uspeh menil tehnični odsek Slovenske sokolske zveze

da nam ni zagnati puške v koruzo, temveč se tudi to pot prigrasiti. Razvoj zadnjih dveh let je opravičeval nado, da ne bo več tako težko kakor za tekmo v Pragi, dobiti med slovenskimi Sokoli zadostno število izvrstnih telovadcev, voljnih in zmožnih, z intenzivno vadbo se izpopolniti in se povzpeti tako visoko, da bo mogoč časten nastop tudi v inozemstvu.

Saj na prednja mesta nismo mogli misliti. Kakor v Pragi, tako tudi sedaj še ne, zlasti radi važnega pogoja, ki ga nam dandanes še ni mogoče izpolniti: gmotne razmere naše ne dovoljujejo daljšega skupnega vežbanja ter da bi se tekmovalci daljši čas popolnoma posvetili vadbi.

Ali vedeli smo, da pri taki tekmi, kakor je mednarodna telovadna tekma, že možnost, postaviti celo vrsto vrhunskih telovadcev pod strogo merilo najdovršenejših telovadcev sveta, ne da bi se izkazala za preveč „kratko“, ne da bi bile diference v doseženih točkah proti sprednjim vrstam prevelike, donaša čast dotični organizaciji in njenemu narodu. Ni tu tako kakor pri sportnih tekmah. Pri teh tekmuje vrsta tekmovalcev z drugimi vrstami v eni sami stroki, ali celo vaji, ali pa posamezniki v eni stroki, kvečjemu v dveh, treh. Tu ni tako težka možnost, da tekmovalci tudi najmanjših narodov premagajo tekmovalce največjih. Drugače pri telovadni tekmi. Na eni strani je tu kar cela vrsta strok, kjer treba pokazati dovršeno moč in okretnost, bodisi v dosegi mere (skok, plezanje, tek, ročki in pod.), bodisi v izvedbi (proste vaje, vaje na orodju). Na drugi strani pa se tu zahteva zopet cela vrsta tekmovalcev, dovršenih v vseh teh strokah. Tako vrsto postaviti tudi velikim organizacijam ni tako lahko. Ako more majhna organizacija sestaviti vrsto, ki ne zaostane preveč za onimi velikimi organizacijami, ji je že to v čast, ji je to pridobi ali utrdi in zviša ugled: taka vrsta je

dokaz priznanja vredne dobrote te telovadne organizacije, vsestranosti njenega telovadnega sistema, izbornosti telovadne njene metode, v dotičnem narodu pa dokaz lepega razvoja telesne vzgoje, važne te kulturne panoge.

Tako priznanje je upalo doseči slovensko Sokolstvo na IV. mednarodni telovadni tekmi.

A ni šlo samo za priznanje!

Hoteli smo se tudi učiti! Z živo silo stremimo za napredkom, težimo, da bi dosegli druge narode. Ali za to treba, da ne brskamo samo po knjigah in časopisih po napredkih, doseženih drugje, temveč da tudi vidimo, kaj zmorejo drugje, da vidimo uspehe in napredke drugih narodov, in ne samo vidimo, ampak jih tudi takorekoč izmerimo na samih sebi!

Ob današnjem razvoju naše stvari že ni več dovolj, da pregledujemo samo sami med seboj sempatam svoj napredek in nastavljamo nase svoje domače merilo. Ni da bi Sokoli samo med seboj preizkušali svoje moči, treba se od časa do časa postaviti tudi pod absolutno merilo drugih narodov, da spoznamo, kako daleč smo še, ali pa, kako blizu smo že za njimi, kaj je dobrega in morda celo boljšega pri nas, da izvemo za vrline drugih in nedostatke svoje, da v bodoče z marljivim delom odpravimo nedostatke, dosežemo in sčasoma presežemo vrline drugih. Tudi ob takem oziru je udeležba na mednarodnih telovadnih tekmah, kjer tekmujejo najlepše razvite telovadne organizacije z najlepšim cvetom svojega telovadstva, važna, da, potrebna za vsako telovadno organizacijo, ki je že na gotovi stopnji razvoja in ji je resno na misli nadaljnji napredek. In nadaljnji napredek resno hočemo tudi mi! Zato pa je udeležba, aktivna udeležba na mednarodnih tekmah važna in potrebna tudi za nas: na najboljših telovadcih inozemstva najboljše spoznamo uspehe, dosežene že drugje, z merjenjem naših najboljših z najboljšimi drugih narodov pa praktično in mnogo temeljiteje nego s samim gledanjem, izvemo, kje nam bo v bodoče zastaviti večjo moč in energijo.

Take tekme torej niso samo zadeva šestih telovadcev, ampak stvar so cele organizacije; za razširjenje, izpopolnitev in poglobitev njenega dela, za pospešitev njenega razvoja so najodličnejšega pomena.

In tako je zvezni tehnični odsek predložil zveznemu vaditeljskemu zboru in odboru predlog za udeležbo slovenskega Sokolstva pri letošnji mednarodni telovadni tekmi v Luksemburgu.

Vkljub nemalim stroškom udeležbe sta oba pritrdila predlogu, priznavajoč mu mnogostransko važnost.

Pozivu, da se oglasijo k tekmi, se je odzvalo devet telovadcev, število, ki je preseгло nade zveznega tehničnega odseka. Tudi izkušnja, ki se je izvršila dne 13. junija v telovadnici ljubljanskega Sokola z večino priglašanih telovadcev, je uspela nad pričakovanje ter obetala, da bo ob pridni vadbi moči usposobiti zadostno število za tekmo. Izpočetka so se vadili tekmovalci vsak v svojem društvu, nekateri so prihajali po enkrat ali večkrat na teden tudi k ljubljanskemu Sokolu. Dobrih štirinajst dni pred odhodom v Luksemburg pa se jih je zbralo osem k vsakdanji celodnevni vadbi pri ljubljanskem Sokolu. Odbralo se je naposled 6 najboljših v tekmovalno vrsto, o kateri smo se nadejali, da ne bo v nečast našemu malemu narodu. Ako bi bila ta vrsta tudi zadnja, prepričanje smo imeli, da bodo difference proti vrstam pred njo vendarle tako majhne, da nihče ne bo mogel reči: nezmožna je, kaj hodite z njo na mednarodno tekmo!

Doseženi uspeh je večji, nego smo ga pričakovali. Nismo bili zadnji, premagali smo Luksemburžane, že drugo narodnost, difference proti sprednjim vrstam pa so se presenetljivo skrčile. Tekma nam je dala priliko, razširiti naš nazor in obzor v telovadni stvari. Divili smo se višini drugih narodov na telovadnem polju. Ali tudi sami smo obstali z lepim uspehom, ki nam daje izpodbudo in pogum, nam sveži moč k še krepkejšemu nadaljnemu delu.

Ponesli smo s častjo slovensko ime na inozemska tla. Utrdili smo ugled slov. Sokolstva pri telovadnih organizacijah drugih narodov, pridobili spoštovanje slovenskemu narodu med tujci, ki ga morda doslej niti po imenu niso poznali ali, če so ga poznali, ga družili s pojmom majhnega, nekulturnega, „barbarskega“, „manj vrednega“ plemena. Sokolstvo slovensko je prvo med vsemi slovenskimi činitelji pred širšim inozemskim neslovanskim svetom s častjo obdalo mali slovenski narod. Pridobilo je tu prijateljev, nasnovalo stike z odličnimi zastopniki zapadne Evrope.

Prvi korak do boljšega in lepšega poznanja slovenskega naroda v neslovanskem svetu je storjen. Uspešnemu nadaljevanju začetega dela: Na zdar!

* * *

Dasi je došla slovenska delegacija v Luksemburg ob dveh po noči, jo je vendar pričakovalo številno odposlanstvo unije luksemburških gimnazij, katero je po prisrčnem, izredno

ljubeznivem pozdravu povedlo Slovence v hotel, kjer so že bili nastanjeni Čehi. Ves čas bivanja v Luksemburgu je bil Slovincem prideljen tajnik stanovanjskega odseka slavnostnega odbora, g. René Hemmer, ki je s posebno ljubeznivostjo in požrtvovalnostjo storil vse za kar najprijetnejše in najudobnejše naše bivanje v Luksemburgu. Oficijalni delegati tekmujočih zvez so bili gostje luksemburškega mesta, katerega zastop jih je v soboto zvečer z županom gosp. Alf. Munchenom na čelu v lepo okrašeni mestni hiši slovesno pozdravil, za kar so se zastopniki vseh udeleženi zvez zahvalili s prisrčnimi odzdravi.

V slovenski delegaciji so bili: starosta ljubljanskega Sokola in načelnik S. S. Z. br. dr. Viktor Murnik kot vodnik tekmovalne vrste, v kateri so bili bratje: Karel Fuks (načelnik Sokola v Metliki), Fran Perdan (vadtelj Sokola v Novem mestu), Vinko Pristov (načelnik Sokola v Škofji Loki), Vinko Rabič (vadtelj Sokola na Vrhniki), Anton Thaler (vadtelj ljubljanskega Sokola) in Stanko Vidmar (vadtelj Sokola I. v Ljubljani), kot slovenska sodnika pa člana tehničnega odseka S. S. Z. brata Vilko Bukovnik

(vadtelj ljubljanskega Sokola) in Julij Novak (načelnik idrijskega Sokola). Potovali smo po novi turski železnici preko Solnograda, Monakovega, Stutgarta, Strasburga v Luksemburg, kjer smo dospeli v četrtek, 29. julija, po noči.

Kratek je bil počitek po naporni vožnji, treba je bilo čimprej dovršiti še poslednje priprave za tekmo. Ostali čas smo porabili za ogled mesta, pri čemer nam je bil gospod Hemmer najljubeznivejši vodja.

* * *

Luksemburg, glavno mesto nevtralne velike vojvodine Luksemburške, šteje okoli 25.000 prebivalcev ter se razprostira deloma v slikoviti dolini rečice Alzette, deloma na visoko nad njo ležeči planoti, katere posamezni deli so zvezani med seboj z orjaškimi, 40 do 70 metrov visokimi viadukti, raz katere je pogled na doljenje, s skalovjem obdane dele mesta res prekrasen. Sredi male, med Francijo, Belgijo in Nemčijo stisnjene deželice, katere vsaka ped služi industrijskim svrham, bi človek tolike romantike ne pričakoval. Že na potu s kolodvora preseneti prišleca velikanski, 211 m

Slovenska vrsta pri mednarodni tekmi v Luksemburgu.

doigi „Adolfov most“ s 85 m širokim kamenitim oblokom. Zunanost ulic in trgov zelo spominja na Belgijo. Lepa sta „Ustavni trg“ in „Viljemov trg“, nekoliko naši „Zvezdi“ pa je podoben „Paradni trg“, katerega eno stran zavzema krasna fasada „Palais du Cercle“, ki je nekak luksemburški „Narodni dom“ in ki ga je v povzdigo družabnega življenja svojim meščanom postavila luksemburška mestna občina. Palača, ki je vseskozi elegantno in praktično urejena in ki se je o priliki mednarodne telovadne tekme otvorila in prvič izročila svojemu namenu, je stala nad milijon frankov. Luksemburžani govore neko flamsko narečje, ki pa ni priznано za književni jezik. V šolah se poučujeta francoščina in nemščina, uradni in prometni jezik pa je francoščina.

Prisrčno je bilo snidenje z brati Čehi: dr. Vaničkom, načelnikom Č. O. S. in vodnikom češke tekmovalne vrste, Očenáškom in Havlom, češkima sodnikoma, ter s češko tekmovalno gardo, v kateri so bili br.: Erben, Czada, Stary Mraček, Steiner, Machovský in Dudek, ki so

došli pred nami že v četrtek, dalje s starosto Č. O. S. br. dr. Scheinerjem, došlim v soboto z nekaterimi drugimi brati, med njimi podstarosto praškega Sokola Novotnim in načelnikom „Sokola“ na Král. Vinohradech Jirsákom. Redno smo se sestajali pri skupnih obedih, med tekmovalci pa je bila tudi sicer prilika za živahno občevanje. Saj so imeli enako delo in skrb — zadnje priprave za tekmo.

Zlasti nas je bila skrb za proste vaje, kjer se je dalo toliko dobiti, pa tudi toliko izgubiti. Mnenja smo bili, da se bo pri tekmi najstrože pazilo na to, da se vaje izvajajo natančno po francoskem predpisu, Francozi da bodo potemtaka tudi odločilni za to, kako je predpis umeti. Sila skrbni smo bili zategadelj, da glede vseh dvomnih primerov izvemo za francoski način izvedbe. Posrečilo se nam je to z bratsko pomočjo Čehov in Luksemburžanov, vendar pa je radi gotovosti nekatere stvari brat Vaniček v nedeljo pred tekmo predložil sodniškemu zboru v pojasnilo. Menda pa je šlo drugim vrstam enako kakor nam: sodniški zbor je sicer

odločil način, obenem pa sklenil, da se na gotove razlike v izvedbi ne bo oziralo, če je le izvedba pri celi vrsti enaka.

No, v vsem skupaj ni bilo dosti pcppravljati na naših prostih vajah. Poprave so se hitro izvršile brez posebnega truda. Na vajah na orodju nam ni bilo ničesar preminjati. V eni luksemburških telovadnic smo poskusili orodje. Drog je bil dober, bradlja nam ni bila prav všeč, krogi so bili železni, kar nam tudi ni posebno ugajalo. Z izvajanjem pa smo bili zadovoljni, naši tekmovalci so bili vsi svežih moči. Z najboljšimi nadami smo zapustili telovadnico, zlasti ker se je tudi bratu Thalerju, ki si je na levi roki med zadnjima prstoma pretrgal roko in pretegnil prste, rana že toliko zacelila, da mu ni delala dosti ovire.

Vreme je bilo v petek in soboto deževno. V nedeljo, dan mednarodne tekme in pričetka luksemburških telovadnih slavnosti, pa je solnce z gorko silo pregnalo vse oblake in vse skrbi blagajništva luksemburške telovadne zveze. Rano zjutraj nas je vzbudilo krepko in dolgotrajno trobenje in bobnanje gimnastov, korakajočih hitrih korakov na dokaj oddaljeno telovadišče. Za domače gimnaste se je pričela tekma že ob 6. Že pred 5. so se oglasili prvi rogovi in bobni. Gimnasti so pravi virtuozji v trobenju. Pred četo koraka vrsta trobentačev, ki ob spremljanju za njimi stopajočih bobnarjev izborno in izredno temperamentno izvajajo dolge koračnice. Zdelo pa se nam je sempatja malo preveč ropota. Tako so nas v soboto zvečer, odhajajoče že v svoje sobe, zvalile pred hotel mogočne fanfare. Trobenje in bobnanje tako silno, da te je malo za skrbelo za luksemburško zidovje. Ali gimnasta ne vidimo še nikjer nobenega. Sedaj razločimo prve v temi. Ropot bližji in še silnejši! To jih bo cel regiment! Ali gora je rodila miško: trije trobentači, dva bobnarja in celih 7 gimnastov.

Tako nas je torej v nedeljo zjutraj živahno v kratkih presledkih si sledeče trobenje kmalu spravilo iz širokih francoskih postelj. Dasi se je naša tekma začela šele ob 8., smo bili že pred 6. uro pred hotelom. Bili smo prvokrat v sokolskem kroju. Vzbudili smo takoj pozornost. Vidno je bil všeč Luksemburžanom, kamor smo prišli, in kaj rado se je nam tupaťam povedalo, da jim med veliko množino uniforem, ki so se te dni videle v Luksemburgu, sokolski kroj najbolj ugaja.

Radovedno smo ogledovali čete gimnastov, ki so še vedno korakale mimo hotela. Živahno smo se vzajemno pozdravljali. Enotnega kroja nimajo. Šli so večinoma že kar pripravljeni za telovadbo. Kroja ni težko premeniti v telovadno opravo. Jopič (modre barve) slečejo, pa so oblečeni gimnasti za telovadbo. Tricot-srajce bele, rdeče, modre, tudi črne ali pisane; širok pas, večinoma bele hlače, do kolen; modre ali črne nogavice, črni ali beli čevlji. Na glavi francoska čepica. Belgijci, ki jih je došlo jako mnogo, imajo bele slamnike (girardi) s trakovi raznovrstnih barv.

Ali čaka nas zajtrk. Pri vstopu v jedilnico nam zadone na uho ubrani glasovi. Čehi pojo svojo bojno pesem. Ganjeni obstojimo. Sedaj milo in kakor v molitvi, sedaj krepko in samozavestno se glase glasovi. Ljubeznivo zre brat Vaníček na izkušene svoje bojvnike, ki jih popelje sedaj v boj.

Stisnemo si roke, želimo najboljše uspehe. Odpeljejo se. Mi še počakamo kratek čas na ulici voz. Nasproti nam prihaja četa alžirskih gimnastov. Na čelu načelnik, skoro že starček. „Vivent les Sokols! Na zdar!“ nas že od daleč živahno pozdravlja. „Vivent les Français!“ vneto odzdravljamo.

Pred nami ustavi četo, nam poda roko in hajd ob navdušenih pozdravih zopet dalje.

Napostled odhajamo tudi mi. Ulice so bogato okrašene z zastavami in pozdravnimi napisi. Presenečeni in vzradoščeni zapazimo tudi slovenski pozdrav. Glej tu se vije čez ulico velik, daleč vidni napis v slovenskem jeziku: „Dobro došli! Živeli! Na zdar!“ Lahko si mislite naše občutke ob tej prisrčni pozornosti na nas Slovence daleč tu od naše domovine, na mejniku Francije, Nemčije in Belgije v starodavni stolici luksemburški.

*

Na zahodni strani mesta leži prekrasni luksemburški park, obrobjen z mičnimi vilami in razkošnimi restavrantii, takoj poleg parka pa se razprostira nad četrt kvadratnega kilometra velik „champ de fêtes“, to pot prirrejen za telovadišče. Pripravljeno je za kakih 2000 telovadcev prostih vaj. Sredi v enakih razdaljah vtleh kameni za stališče telovadcem pri prostih vajah, češka iznajdba, prenesena že tudi sem. Ob ograji pravega telovadnega prostora orodje, za ograjo širok pas za gledalce, za njim bufetti, prodajalnice razglednic itd. Na eni ožjih strani pravokotnika baraka s prostori za razne odbore, rešilno postajo itd. Na nasprotni strani velikanska tribuna, sredi nje lepo okrašen prostor za dostojanstvenike.

Med orodjem so bili v velikem številu zastopani krogi, po dva, tri pare na enem stojalu. Kroke goje Luksemburžani mnogo bolj nego mi. Drogovi so bili večinoma tudi po dva, trije skupaj, tikoma nameščeni. Ko smo došli, je bilo telovadišče že polno telovadcev, tu v večjih, tam v manjših skupinah tekmujočih, bodisi v prostih vajah, bodisi na orodju. Nismo mogli dolgo opazovati živahnega gibanja in vrvenja, treba je bilo skrbeti zase. Odšli smo v garderobo, ne veliko, nekrito, zadaj za glavno tribuno; preproste klopi, žebliji na steni. Bila je skoraj prazna, saj so gimnasti večinoma prišli že v telovadni obleki na telovadišče. Tako smo skoro neopazovani še zadnjikrat pred tekmo poskusili proste vaje in nastop k njim.

In sedaj pred glavno tribuno na prostor za mednarodno tekmo! Zbranega je bilo že dokaj občinstva, med njimi v velikem številu telovadni strokovnjaki raznih narodov, pazno motreč vnanjost mednarodnih tekmovalnih vrst. Povedalo se nam je, da naša vrsta nareja zelo dober vtisk. Naši tekmovalci so jako krepko razvitih mišic, večinoma dokaj veliki, nekateri sploh največji med vsemi vrstami. Češka vrsta se odlikuje po skoro enaki velikosti vseh tekmovalcev, krepko in znamenito razvitem mišičevju. Čehi in Slovenci imajo v Sokolstvu predpisano telovadno obleko. Francozi, oblečeni v čisto črno, tesno se prilgajočo obleko, so srednje velikosti, takorekoč sama kost in mišica, ne velikega, pa ostro razčlenjenega mišičevja. Vidi se jim dolgotrajen izboren training. Iz Alžira, kjer so najboljši francoski telovadci, so štirje, med njimi Martinez, morda najboljši telovadec sveta, in Segura, ki ne zaostaja dosti za njim. Italijani v modrih tricot-hlačah z belim robom ob straneh, v belih volnenih srajcah z rokavi do zapestja, majhnih, pa širokih postav. Med njimi je Braglia, prvi zmagovalc v olimpijski tekmi v Londonu. Belgijčani, manjše postave, imajo temnomoder, tesen kroj, z rumenim obšivom ob vnanjih straneh hlač, srajce z všitim levom na prsih. Luksemburžani, srednjih, dokaj krepkih in gibčnih postav, imajo črne hlače in nogavice, bele srajce brez rokavov.

Češka in slovenska vrsta sta se omejili na kratko poskušno orodje. Železne kroge bo treba za ti dve vrsti zamenjati z lesenimi. Izposluje to brat Vaniček. Drog je jako dober, bradlja kratka, nekoliko trda nam, vajenim dolgim, prožnim bradljam. Najmarljiveje vadijo Italijani, kakor bi jih ne čakala dolga tekma. Izborni telovadci so. Tudi Belgijca vidiš neredko na orodju, manj Luksemburžane, dokaj rezervirani so Francozi, ali kar pokažejo, že na tem spoznaš med vsemi najnevarnejšega nasprotnika.

Med tem se zaključí seja sodniškega zbora za mednarodno tekmo. Vaje si bodo vrstile naslednje: proste vaje, bradlja, drog, krogi, skok, plezanje, tek. Pokličejo vodnike vrst, da žrebajo, v kakšnem redu si bodo vrste sledile. Slovenski vodnik potegne številko 1, prvi pojdemo torej v boj, enako kakor v Pragi. V Pragi se nastop kot prvi ni izkazal ugoden. No, ni nam vzelo poguma.

Predsednik mednarodne zveze gosp. Cuperus, ki sam vodi tekmo, nas pokliče k prostim vajam. Okoli prostora, določenega zanje, je polno občinstva, strokovnjakov, telovadcev. Prvo zadoni torej slovensko povelje. Privesti in postaviti je vrsto tako, da pride vsak tekmovalac pred enega sodnikov, ki sede na stolih v primernih razdaljah. Nastop in razstop je hitro in dobro izveden, že izvajajo naši tekmovalci prvi oddelek prostih vaj. Gre izvrstno, sveže, krepko, skladno, kakor bi izvajal en sam. Krepko ploskanje se oglasi, ko je izveden zadnji gib. In tako dalje drugi, tretji, četrti, peti oddelek. Po vsakem aplavz. Veselje in zadovoljnost je brati tekmovalcem z obrazov, ko odhajajo strumnih korakov. Bratje Čehi nam čestitajo. Tudi od drugih strani se nam izražajo čestitke. Zlasti ugaja vrsta oficijalnemu zastopniku angleške zveze „National Physical Recreation Society, London“, Mr. Eugene Sullyju, ki je takoj, ko je vrsta dokončala proste vaje, pristopil k slovenskim delegatom ter jim iskreno čestital na izvrstnem izvajanju vrste in še posebej na izborni fizični konstituciji naših ljudi, katere je v tem oziru stavil na prvo mesto.

Pri prostih vajah smo dosegli 283·75 točk, samo 18·25 manj nego vse (302). Za vsak oddelek je bilo vsakemu telovadcu mogoče dobiti največ 10 točk, torej $6 \times 10 \times 5 = 300$ dve točki pa za nastop in vedenje vrste. Naš uspeh je bil znamenit, za nas tem večji, ker so te vaje za nas imele dokaj novega. Pri nas so se proste vaje doslej izvajale s stisnjenimi pestmi, tu pa jih je bilo treba delati z iztegnjenimi prsti, kar je mnogo težje. Dočim ob stisnjenih pesteh ni treba skoro nobene pažnje na pest, je treba mnogo pozornosti in vadbe, predno držiš prste med izvedbo ves čas lepo iztegnjene v popolnoma ravni črti z dlanjo in lehtjo. Tudi gibov in položajev je bilo dokaj, pri katerih nam je bila ali kombinacija nova, na pr. odkloni in zakloni z vzročenjem, ali pa prehodi nam nenavadni, na pr. iz vzročnja z bočnimi loki (skozi zaročenje) priročiti, ali položaj roke pri nas doslej v praksi nerabljen, na pr. odročiti, dlanji položaj; v priročju v temeljni postavi prečni, skoraj dlanji položaj, i. dr.

Proste vaje so za splošni uspeh jako važne, saj je zanje mogoče dobiti skoraj tretjino pri tekmi sploh dosegljivih točk (1010). Za Čehi smo zaostali samo za 6·25 točke (pri mednarodni tekmi v Pragi leta 1907. za 19 točk), za Francozi za 5 (v Pragi za 28 in pol), za Italijani za 4·75, za Belgijci za pol točke (v Pragi za 18·75) — pri tolikem številu točk čisto neznatne difference. Luksemburžani so zaostali za nami za 16·75 točke (v Pragi za 17).

Zavest izbornega uspeha pri prostih vajah nas je bodrila pri vajah na bradlji, ki niso šle tako dobro kakor

doma. Kakor že povedano, ni bilo orodje po okusu naših telovadcev; to je kolikor toliko vplivalo na njih razpoloženje in izvajanje, tako da je šlo pri tem orodju, našem najboljšem, od katerega smo se največ nadejali, nekaj točk v izgubo. Izvesti je bilo eno predpisano in eno poljubno vajo. Za vsako je mogel vsak telovadec dobiti največ po deset točk, razen tega za dohod k orodju in odhod največ po dve točki, k temu še 2 točki za nastop in vedenje vrste v celoti, torej skupaj: $6 \times 20 + 6 \times 4 + 2 = 146$ vseh dosežnih točk. Vkljub neugodnemu nam orodju smo dosegli 125 in pol točke ter zaostali za Belgijci samo za eno točko (v Pragi za 16·50), za Italijani samo za 5, za Čehi za 12·25 (v Pragi za 41·25), za Francozi, ki so dosegli 2 manj nego vse točke, za 18·50 (v Pragi za 41·25); Luksemburžani so zaostali za nami za 17 točk (v Pragi pred nami za 6).

Na drugo je naš uspeh znamenit. Dosegli smo tu tretje mesto, takoj za Čehi. Vaje: ena predpisana, ena poljubna. Število dosežnih točk 146. Prisodilo se nam je 128 točk. Francozi (prvi) so pred nami za $11\frac{3}{4}$ točke (v Pragi za 44·25), Čehi za $7\frac{3}{4}$ točke (v Pragi za 33·75); Belgijci so zaostali za nami za 4 (v Pragi pred nami za 27·75), Italijani za 4 in pol, Luksemburžani za 8 točk (v Pragi pred nami za 9).

Sledili so krogi, ki so nas med orodjem najbolj skrbeli. Glede vaj in števila dosežnih točk velja, kar za drog in bradljo. To orodje se pri nas ne goji toliko, kolikor pri drugih narodih, zlasti romanskih. Pričakovali smo zategadelj znamenito uglajenost v izvedbi drugih vrst, nadejali pa se pri vsem tem častnih diferenc, ki smo jih v resnici tudi dosegli proti vrstam pred nami. Dobili smo 105·75 točk. Luksemburžani so tu samo za $1\frac{3}{4}$ točke pred nami, Belgijci za $15\frac{1}{2}$, Čehi in Francozi za $29\frac{1}{2}$, Lahji, ki so bili na krogih prvi, za 35 točk. V Pragi je bil namesto krogov konj na šir in konj vzdolž.

Dolgotrajne priprave za skok, ki je imel slediti krogom, so nam dobro došle, da smo mogli opazovati vaje drugih vrst. Tu nas je takoj kar očarala vrsta francoskih tekmecev. Čudovita je bila lahkota in sigurnost, nepopisna eleganca njih izvedb. Med strokovnjaki je bila o njih sodba soglasna: take vrste še ni videla Evropa! Lahka kakor peresa so švigala ta telesa na orodju, zaustavljajoč se v prekrasnih držah nad njim in pod njim: popolna, idealna spojitev koleba s tegom. Bilo je to nekaj bajnega: kakor bi bila tem gibkim telesom odčarana vsa teža. Pa ne da bi bili izvajali same najvišje vrhunške vaje. Glede težkosti vaj so jih dosegale druge vrste. Ali izvedba! Najtežji gib, najtežji položaj enako dovršeno, enako lahko kakor lažji; da, tudi razmeroma lažje vaje so bile v njih kombinacijah! Kakor bi hoteli pokazati, da ni samo težkost, ki daje vaji vrhunški značaj, marveč da more izvedba dvigniti tudi lažjo vajo med vrhunške. Položili so takorekoč posebno vsebino v svoje vaje. Vsaka vaja je bila tu umotvor. Francoski okus je tu slavil triumfe.

Ali tudi češka vrsta je vzbujala občudovanje, tudi samih francoskih tekmovalcev. Težko je označiti razloček med francosko in češko vrsto pri vajah na orodju. Morda bi rekli: dovršenost Čehov je bila popolna, dovršenost Francozov bajna! V prostih vajah pa so Čehi to pot presegli Francoze, ki so zaostali za njimi za 1·25 točke.

Tudi belgijska in luksemburška vrsta sta bili izborno pripravljene, znatno bolje nego v Pragi. Italijani so prvič tu nastopili v mednarodni telovadni tekmi. Njih izdatnost je presenečala. Na krogih so bili prvi, za 5·75 točke pred Francozi in Čehi.

Začne se tretji del tekme: skok, plezanje, tek. Pri vsakem je bilo za celo vrsto najvišje dosežno število točk: 90. Skoku v višino in obenem v daljino je bila določena kot skrajna mera: 1·20 m visoko, 2 m v daljino, ob sicer tako težki tekmi dokaj majhna mera. Zlasti Čehom je to v slabo hodilo, izvrstni skakalci so. Kdor je preskočil navedeno višino in daljino, ne da bi se najmanj dotaknil gumastega traku, označujočega višino, je dosegel 15 točk. Za čisti skok 2 m daleč in 1·10 visoko je bilo določenih 10 točk, za 2 m daleč in 1 m visoko 5 točk. Druge vrste so dosegle po 90 točk, naša 85, ker je eden naših tekmovalcev imel nezgodo, da se je na lahno dotaknil traku, vsled česar mu je štel samo 10 točk.

Plezati je bilo na vztrajnost, ne na hitrost, 10 metrov, brez pomoči nog tako, da je bilo najprej iz vese v višini 2 metrov plezati 5 metrov navzgor do višine 7 m, potem navzdol do višine 2 m in takoj zopet navzgor za 5 metrov iznova do višine 7 m. Kdor je priplezal na ta način vseh 10 m, je dobil 15 točk, kdor 9, 8 ali manj, pa razmeroma manj točk. Ni tako lahko doseči skrajne mere, kakor bi se zdelo na prvi hip. Nobena vrsta ni dosegla vseh dosežnih točk (90). Vrv je bila pritrjena na jako prožnem stojalu, ki se je pri vsakem potegu vdajalo in s tem utrujalo plezalca. Računali smo po uspehih doma, da bodo 4 naši tekmovalci, morda

	Proste vaje	Bradlja	Drog
1. Francozi	288·75	144—	139·75
2. Čehi	290—	137·75	135·75
3. Italijani	288·50	130·50	123·50
4. Belgijci	284·25	126·50	124—
5. Slovenci	283·75	125·50	128—
6. Luksemburžani	267·	108·50	120—

Proti zadnji tekmi v Pragi, ki je imela naslednji splošni uspeh: 1. Čehi 951·25, 2. Francozi 923—, 3. Belgijci 872·25, 4. Luksemburžani 788·75, 5. Slovenci 771·25, 6. Madžari 733·25 — so Slovenci znamenito napredovali. Približali so se Francozom od difference 151·75 na difference 98 točk, Čehom od 180 na 89, Belgijcem od 101 na 38·50, difference, ki so ob velikem številu dosežnih točk jako častne.

Čehi so imeli braniti prvo mesto, ki so ga dosegli pri mednarodni tekmi v Pragi. Imeli so težko stališče, ali držali so se naravnost sijajno. Zaostali so za Francozi pri tako velikem številu točk samo za 9 točk. Ob takem nasprotniku uspeh zanje prečasten in slaven!

* * *

Mednarodna tekma se je dovršila šele proti polutrem popoldne, tako da se mednarodne tekmovalne vrste niso mogle udeležiti za 2. popoldne določenega velikega izpredvoda po mestu. V tem izpredvodu z 9 godbami je korakalo 33 belgijskih, 17 francoskih, 28 luksemburških, 2 laški in 2 holandski društvi. Izpredvod se je vrnil na telovadišče in se završil z obhodom okoli njega. Pri tej priliki so tudi mednarodne tekmovalne vrste vanj vstopile. Občinstva je bilo natlačeno polno na vseh prostorih. Živahno je aklamiralo izpredvod, posebno tudi češke in slovenske Sokole.

Po obhodu se je izvršila glavna točka popoldanskega sporeda; proste vaje gimnastov. Izvajalo jih je kakih 900 telovadcev, luksemburških, francoskih in belgijskih, precejšnja masa, pa dokaj raznobarna in raznolika, niti dve

tudi 5, dosegli vso mero. Ali 10 m sta priplezala samo dva, drugi so zaostali večinoma samo za pol do poldrugi meter. Dosegli smo 70 točk, 7 manj nego Belgijci, 12 manj nego Čehi in Italijani, 13 manj nego tudi tu prvi Francozi.

Teči je bilo 100 m daleč na hitrost. Najboljša mera je bila v nasprotju s skokom silno strogo odmerjena, 11 sekund, ne dosti več od svetovnega rekorda. Za 16 sekund je bila določena ena sama točka, za manj sekund razmeroma več točk do 11 sekund s 15 točkami. Tek je bil naša najslabša stran. Nedostajalo nam je primerne vadišča, pa tudi zadostnega časa za vadbo. Vsekakor bo v prihodnje poskrbeti za redno vadbo teka sploh v vseh naših društvih. Naši tekmovalci so izmed 90 dosežnih dobili samo 54 točk. Tekli so od 13 do 14 sekund. Na uspeh je slabo vplivala tudi pomanjkljiva uredba za merjenje časa: dva naša tekmovalca in dva izmed čeških, s katerimi je bilo našim hkratu teči, sta morala dvakrat teči, ker prvokrat merilna uredba ni delovala. Vkljub temu so Čehi, izborni izvežbani, tu dosegli še tretje mesto (70 točk). Najboljši so bili Luksemburžani z 72 točkami, Italijani so dosegli 71 točk, Francozi 69, Belgijci 67.

Uspeh posameznih vrst kaže naslednji pregled. Skupna vsota vseh dosežnih točk je bila 1010; dosegli so:

Krog	Skok	Plezanje	Tek	Skupaj
135—	90—	83—	69—	949·50
135—	90—	82—	70—	940·50
140·75	90—	82—	71—	926·25
121·25	90—	77—	67—	890—
105·75	85—	70—	54—	851·50
107·50	90—	55—	72—	820—

društvi nista imeli popolnoma enakega kroja. Poleg odraslih telovadcev smo opazili tudi dečke.

V masovni izvedbi prostih vaj je pač češko Sokolstvo vsem telovadnim organizacijam sveta daleč naprej, pred njimi pa je tudi ostalo slovansko Sokolstvo, ravnanje se po češkem vzgledu.

Pred vsem o kaki enotnosti nastopa k prostim vajam, ki tako grandiozno učinkuje na slovanskih vsesokolskih zletih, tu ni moglo biti govora. Društva so prikorakala sama zase na telovadišče — nekatera z zastavonošami in trobentači, ki so po razvrstitvi odšli — in telovadci so se postavili na kamene, označujoče razstopno razdaljo za proste vaje. Za njim ali ob strani je drugo društvo storilo isto itd. Sprjednje vrste so se polagoma pomikale naprej, da naredijo prostor sledečim jim društvom, dokler ni bila dosežena prva vrsta kamenov, druge pa brez presledka zastavljene. Trajalo je to precej časa.

Ravno tako je pri izvedbi kvarilo vtisk pomanjkanje enotnosti in skladnosti, ne glede na druge nedostatke. Med izvedbo so vsi telovadci z vaditelji vred, ki so na straneh v precejšnjem številu urejali vaje, šteli po godbenem taktu, kar je povzročalo precejšnji hrup. Vkljub vsemu trudu vaditelji niso mogli doseči skladnosti, videti jo je bilo večinoma le med člani istega društva, kvečjemu sempatja med več društvom na isti strani. Kar se tiče izvajanja samega, smo videli dokaj krasnih izvedb, pa tudi mnogo slabih. Vaje so bile iste, kakor za mednarodno tekmo. Odmor med vajami je bil sila živahen. Tu ti je kdo poskušal prihodnjo vajo,

1) Pripomnjeno bodi, da je bilo v Pragi vseh dosežnih točk 1100, ker je pri skoku, dviganju ročkoy (ki je bilo namesto plezanja) in teku celi vrsti bilo mogoče doseči največ po 120 točk (po 30 več nego v Luksemburgu).

tam se je kdo malo poimenoval s stojo na rokah na tleh, pa zopet kdo ob strani skočil na bližnjo bradljo in se malce poigraval na njej itd. Velika ta prostost nas je presenečala, pri poznejših izvedbah skupnih vaj, bodisi prostih, bodisi skupnih vaj na orodju, ki so jih izvajala posamezna društva, pa smo nasprotno opazili veliko pazljivost in mirnost telovadcev.

Da proste vaje niso mogle narediti niti približno ne tega učinka kakor na vsesokolskih zletih, je ob vsem tem umevno. Velika množica izvajajočih telovadcev pa je vključeno vsemu na občinstvo delala dosti močan vtisk ter mu izvajala živahno ploskanje ob koncu vaj.

Po izvedbi vseh prostih vaj so vaditelji formirali telovadce v stik na eni strani telovadišča, potem pa so vsi telovadci odkorakali.

Sledile so vaje posameznih društev. Oglejmo si tu društvo, ki telovadi na treh drogih, po trije telovadci hkratu. Vaje so težke, ne izvajajo se vedno dovršeno, pa tudi ne enakomerno. Skrčenih nog v kolenu je mnogo videti, zato pa so noge v nožnih členkih tem bolj napete, skoro v eno črto z golenjo. Videti je, da se na to polaga velika važnost in pozornost. Opazili smo lepe odskoke z droga: pri predkolebu in zakolebu proste premete nazaj, oziroma naprej, s kolebnim nauporom odbočke, iz stoje na rokah premet, in druge. Nekaj društev telovadi na treh krogih hkratu. Francozi, Belgijci in Luksemburžani so na krogih izvrstni, vzmiki v stojo, razpore in druge težke vaje niso bile redke. Na bradlji so nam ugajali meti, katere smo videli delati Francoze in Belgijce, prav posebno v bočni ležni opori za rokama, in pa odskoki iz teh metov. Njih raznožke in skrčke so nekaj krasnega. Iz stoje na rokah smo videli skrčke z iztegnjenimi nogami (ob upognjenem križu).

Tu v sredo, ravno pred nas so prikorakale sedaj italijanske telovadke, 16 lepih deklet v starosti 12—16 let, s kiji. Vso pozornost vseh gledalcev so obrnile nase, njih razstop k vajam s kiji je bil prekrasen. Te elegantne kretnje, ti gibčni obrati in te dolge, težke kombinacije vaj, proizvajane s čudovito preciznostjo in lahkoto, kaj takega še nismo videli. In pa odmor: krasen položaj, samozavestna drža in mirnost v telesih. Burno ploskanje po vsaki vaji je bilo znak priznanja in hvale za ta izredni užitek. — V levo tu zapazimo sedaj mlade telovadce iz Alžira v lepih, težkih skupinah, ki jih delajo na tleh, brez orodja. Neverjetna ta sila in gibčnost 14—16 let starih fantov. Stoja na rokah vrhu piramide človeških teles, kako sigurna, prednosi in različni razvojni položaji, kakor da bi bila ta mlada telesa iz jekla. — Zopet na drugo stran telovadišča smo opozorjeni po glasnem štetju vaditelja francoskih telovadcev, ki delajo proste vaje. Dolge kombinacije, izborna izvedba. Zdjaj hitro menjajo položaje, pa zopet počasi in enakomerno prehajajo iz ene drže v drugo. — Ne daleč od njih izvajajo Holandci iz Roterdama proste vaje. Njih telovadna obleka je v kroju podobna naši, ni nam pa prijala barva, ki je nekako bledorumenkasta, skoro kakor človeška koža. Vaje so bile težke, dolge in komplicirane, izvajali so jih elegantno, s finim okusom.

Ali saj ni mogoče vsega videti. Nbroj vrst je tu. Odlikujejo se zlasti Francozi s svojimi vrstami na orodju.

Zvečer so na posebnem podiju razna društva tekmovala v posebnih skupnih vajah in skupinah. Videli smo dolgotrajen, pa dobro, z veliko gibčnostjo in točnostjo izvajen ples nekega ženskega telovadnega društva. Sledila mu je cela vrsta skupin, večinoma na način naših tako-

zvanih „marmornih kipov“. Razna društva so se menjavala in tekmovala v okusni sestavi in točni izvedbi. Skupine (antične ali momenti iz bitk in podobne), izvajane od 15 in več telovadcev, so bile nekatere v resnici krasne. Manj srečni so bili dohodi tih „kipov“ na oder, prehodi iz ene skupine v drugo in odhodi z odra.

V ponedeljek je bil še ves dan posvečen telovadbi, tekam in vajam naraščaja. Tekme so obsežale v raznih oddelkih orodje (drog, bradlja, konj, krogi, plezanje po vrvi), tek, skok, proste vaje, skok ob palici, metanje. — Naraščaj je izvajal različne proste vaje in igre. Proste vaje smo videli težje, nego jih pri nas dela navadno sokolski naraščaj; izvajali so jih na mestu in med pohodom ter peli pri tem narodne pesmi. Igre so bile največ različni načini tekmovalja v teku.

Po sklepu telovadbe v ponedeljek popoldne se je razglasil uspeh mednarodne tekme in ostalih tekem ter so se razdelile nagrade. Češka tekmovalna vrsta je dobila dragoceno sevreško vazo, slovenska krasen bronast poulitek kipa, predstavljajočega delo (Rancoulet: Le travail).

Ogromna je bila množina dobitkov, razdeljenih med francoska, belgijska in druga društva, ki so se udeležila tekem luksemburške zveze v oddelku gostov. Luksemburška društva so tekmovala med seboj, po zveznem predpisu so bila samo „klasirana“ in ni bilo zanje določenih nobenih daril. —

Zvečer je bil na „Paradnem trgu“, sijajno razsvetljenem od nebrojnih raznobarnih električnih luči in naltlačeno polnem občinstva, koncert in nato ljudski ples. Na „Viljemovem trgu“ so se istočasno kazale svetlobne slike prizorov prejšnjega dne na telovadišču.

*

Priliko mednarodne tekme je porabilo predsedstvo mednarodne telovadne zveze, da je sklicalo na VIII. sejo delegate posameznih v tej zvezi združenih narodnih zvez. Vršila se je 31. julija ob 2. popoldne v mestni posvetovalnici pod predsedstvom predsednika mednarodne zveze gosp. N. J. Cupérusa. Od Slovencev sta se je udeležila brata dr. Murnik in Novak. Razprava je veljala poglavito uredbi sodniškega zbora pri mednarodnih tekmah ter telovadnim strokam, v katerih naj se tekmuje pri teh tekmah. Definitivna odločitev o teh ter tudi nekaterih drugih točkah dnevnega reda se je prepustila prihodnji seji. Storil se je le sklep na predlog italijanskih delegatov, da bodi V. mednarodna telovadna tekma v Turinu l. 1911.

*

Naposled naj še kratko poročamo o oficijalnem banketu, ki se je pod predsedstvom državnega ministra M. Eyschena in v navzočnosti mnogih dostojanstvenikov izvršil v ponedeljek opoldne nad vse sijajno. Povabljeni so bili delegati vseh pri tekmi zastopanih narodnosti, dalje mnogo dam, žurnalistov in odličnih zastopnikov raznih luksemburških telovadnih društev, skupaj do dvesto oseb. Kot prvi govornik je napil predsednik mednarodne telovadne zveze N. Cupérus vladarski hiši luksemburški. Odgovoril je v daljšem, izredno zanimivem govoru državni minister Eyschen, ki je predvsem opravičil odsotnost vladarske hiše radi bolezni vladajočega velikega vojvode, obenem pa sporočil pozdrave in izraze simpatij vseh njenih članov zbranim zastopnikom evropskega telovadstva. Poudarjal je važnost

telovadbe kot kulturnega činitelja prve vrste ter izrekel zahvalo vsem, ki so pripomogli k temu, da se je lepa in pomembna slavnost na luksemburških tleh tako sijajno izvršila. Za njim so govorili: angleški delegat Sully, francoski delegat Cazalet, egiptovski delegat Elmas, češki delegat dr. Novotny, italijanski delegat Tifi, holandski delegat van Acken in drugi, vsi ob živahnem odobravanju. Slovenski govornik se je s pristržnimi besedami zahvalil za prijazni sprejem ter izrekel nado, da bo o priliki ene prihodnjih mednarodnih tekem tudi bela Ljubljana imela čast pozdraviti na svojih tleh zbrano zastopništvo ene najvažnejših evropskih zvez in osobito ljubeznive Luksemburžane, ki so s svojim šarmantnim sprejemom pridobili srca in zaslužili hvaležnost vseh svojih gostov. Burno ploskanje je sledilo tem besedam. Po raznih drugih govorih, od katerih bi bilo omeniti še govor vodnika damske vrste „Roma“, ki se je bila pri telovadbi posebno odlikovala, se je dvignil še tajnik mednarodne telovadne zveze A. Kayser ter se zahvalil navzočnim delegatom za sodelovanje pri lepo uspeli slavnosti, posebej pa je še odlikoval navzočne brate Čeha, Slovence in Italijane s tem, da je napil vsaki teh treh narodnosti v njenem lastnem jeziku, kar je osobito nas Slovence iskreno vradostilo, saj smo bili med onimi, ki so prispeli v prijazni Luksemburg iz najbolj daljnih krajev, in smo mislili, da pač ne vzbudimo mnogo zanimanja. A ni bilo tako. Vsepovsodi je bilo zanimanje za našo vrsto izredno veliko, osobito Francozi in Angleži so hvalili njen nastop, popraševali po naši domovini in nas zagotavljali svojih simpatij. Državni minister M. Eyschen se je dolgo in vidno interesiral razgovorjal z našim

delegatom ter ga konec banketa še enkrat ogovoril. Tako sme slovenska telovadna delegacija opravičeno gojiti zavest, da je Sokolstvu pridobila novih stikov in ponesla slovensko ime v kraje, v katerih je bilo doslej toliko kakor neznan.

V torek, 3. avgusta dopoldne je napočila ura ločitve. Poslovivši se od novih svojih prijateljev, smo poleteli preko solne Champagne tja v „stolico sveta“, v bogati Pariz. Čutili smo in vedeli, da bomo videli nekaj velikega in neizrecno lepega, toda ko smo se izprehajali po brezkončnih boulevardih in mogočnih avenujah tega krasnega mesta, prepričali smo se, da je naše pričakovanje doseglo komaj senco istine. To ni navadno veliko mesto, vsaka stavba, vsaka ulica ti priča, da se nahajaš resnično v prestolici moderne evropske kulture. Ogedali smo si zgodovinsko in umetniško najzanimivejše točke mesta: Place de la Concorde, Avenue des Champs Elysées, Avenue de l' Opéra, Palais du Louvre z najznamenitejšimi deli njegovega muzeja, Musée de Cluny, Notre-Damsko katedralo, Jardin des Tuileries, Eiffelov stolp, Bois de Boulogne, prisostvovali smo predstavi v veliki operi, posetili Napoleonov grob itd. Pri tem nam je bil ljubezniv in nad vse izveden vodnik gospod profesor F. Juvančič, ki se sedaj mudi v Parizu. Po kratkih, ob veliki množici novih vtiskov hitro nam minulih dneh smo se napotili preko zelene Švice nazaj v slovensko domovino, da povemo svojim bratom, kaj smo videli in doživeli, a tudi, kaj smo z moškim delom dosegli Sokolstvu in Slovenstvu v prid in čast.

a + b + c.

Povelja za redovne vaje v praporu.

(Dalje.)

Pohod se začne na napoved prapornika in na povelje zbornikov v.

1. Prapornik napove: **Pohod!** ter obenem vzroči z desno. Nato zborniki kolikor mogoče istočasno napovedo: **Stopoma** — ter osredotočijo pozornost na prapornika. Hitro priročenje prapornikovo je znamenje, da

zborniki istočasno vele: **stopaj!**

nakar telovadci prestopijo.

Pohod se ustavi na naličen način:

2. Na napoved prapornikovo: **Postati!**, pri čemer prapornik zopet dvigne roko, ponove zborniki napoved: **Postati** — Ko prapornik priroči, vele zborniki: **stoj!**

To povelje naj dado zborniki neposredno po priročenju prapornika tako, da zazveni na stop ene ali druge noge telovadcev.

Nalično se poveljuje pohod s skračenim korakom, s hitrim korakom ter v teku (z mesta):

3. Prapornik: **S skračenim korakom pohod!**
Zborniki: **S skračenim korakom — stopaj!**
4. Prapornik: **S hitrim korakom pohod!**
Zborniki: **S hitrim korakom — stopaj!**
5. Prapornik: **Tekoma!**

Zborniki: **Tekoma — tek!**

Podobno je s pohodnimi premenami. Povelja:

6. Prapornik: **Skrati korak!**
Zborniki: **Skrati — korak!**
7. Prapornik: **Dolgi korak!**
Zborniki: **Dolgi — korak!**
8. Prapornik: **Hitri korak!**
Zborniki: **Hitri — korak!**
9. Prapornik: **Zmerni korak!**
Zborniki: **Zmerni — korak!**

Pohoda nazaj ne rabimo, izvzemši primer, omenjen pri uravnavi. Ako treba pohoda v smeri nazaj, obrnemo celi prapor in mu velimo pohod.

Obširnost prapora v oblikah, kjer korakajo zbori poleg sebe, ne dovoljuje, da bi bilo v pohodu mogoče, pravilno uravnati se po kakšnem krilu. Običajno se zategadelj v taki obliki korakajoč prapor uravnava po tretjem zboru, ta pa zopet po svojem desnem krilu. Dolžnost ostalih zborov je, da so po njem vedno uravnani in v predpisani razdalji od njega. To pa je dolžnost ne samo prve, temveč vseh zborovih čet.

Drugače je, če prapornik določi kak drug zbor za oporo uravnave.

Na primer z besedami: „Uravnava v desno!“ Tu se seveda celi prapor ravna po zboru na desnem krilu.

Zavoj je radi velike širine posameznih oblik praporovih jako težak in potrebuje toliko prostora, da bo redkokdaj drugače mogoče zavijati nego v predelku. Med pohodom se to izvede na

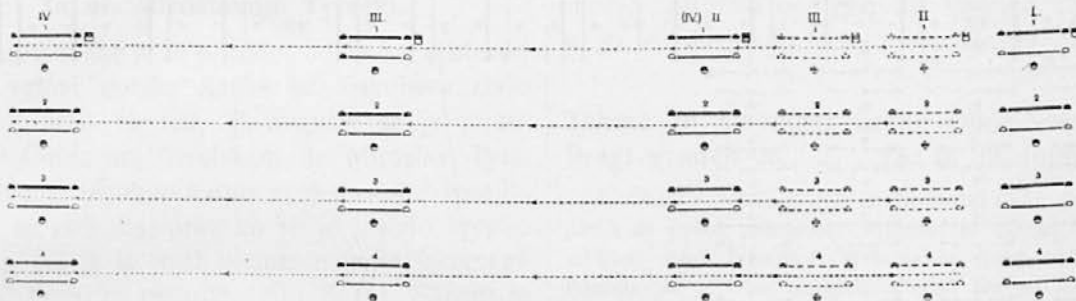
napoved prapornikovo. V desno (levo) zavij!

Nato veli zbornik zbora na čelu: V desno (levo) — zavij! [na mestu: V desno (l.) zavij — stopaj!]

Ta predelek zavije, kakor pri zboru navedeno. Vsak naslednji zbor, kakor hitro pride s prvo četo na mesto, kjer je prvi zbor zavil, zavije na isto povelje svojega zbornika za prejšnjim zborom.

Ko je z zavojem dobljena nameravana smer, nastopi prapor na

napoved prapornikovo: V premo mer!

(Slika 6.)

V tej napovedi označeni zbor tvori oporo bodočega razstopa, ostane torej na svojem mestu. Ostali zbori se na povelje svojih zbornikov obrnejo od tega zbora v četverostop, prestopijo na napoved prapornikovo in povelje svojih zbornikov ter stopajo v novi smeri tako dolgo, dokler ne dobe predpisane razdalje, nakar se na povelje svojih zbornikov ustavijo in na nadaljnje njih povelje obrnejo v postavu, kakršno so zavzemali prvotno.

Povelja zbornikov se torej glase:

Četverostop! v levo (d.) — v bok!

Stopoma — stopaj!

Postati — stoj! in

Dvored! v desno (l.) — s čelom!

Ako je izvesti to premeno od kakšnega izmed srednjih zborov (torej 2. ali 3.), se izvede na obe strani; zbor, event. zbori, stoječi na desni njegovi strani, se razstopijo na desno, oni, ki na levi stoje, pa na levo. S tem seveda, da se premena izvaja na dve strani hkratu, se izvedba pospeši.

2. Za izvedbo iste premene med pohodom bi se na enako napoved prapornikovo glasila povelja zbornikov:

Prečno! na levo (desno) — vprek!

Zbori nastopijo prečni pohod in vztrajajo v njem, dokler ne dosepejo na predpisano razdaljo od zbora, tvorečega oporo in korakajočega naravnost naprej, nakar na povelje zbornikov: Premo — s čelom!

preidejo v smer, v kateri koraka zbor, ki tvori oporo razstopa.

Ako pa naj zbori, ki so s prečnim pohodom naredili razstop, dosepejo na enako višino z zborom, ki svoje smeri ni premenil, je seveda neogibno potrebno, da se ta zbor ustavi ali da skрати korak. Prvo je praktičnejše. Na napoved prapornikovo: Prvi zbor stoj!

tor na povelje zbornikov: V premo — mer!
pohod v novi smeri.

Ako bi bilo praporu zaviti v široki postavi (stiku, razstopu, dvoredu), bi se to izvršilo samo na povelje prapornikovo. Zavoj bi se izvedel istočasno s celim praporom okoli enega krila. Za pravilno izvedbo pa bi bilo treba seveda temeljite podpore zbornikov, četnikov, krajnikov in sploh telovadcev.

Premene praporovih oblik.

I. Premene stika.

1. V razstop. (Sl. 6.)

1. Prapornik napove: Razstop od prvega (drugega, tretjega, četrtega) zbora!

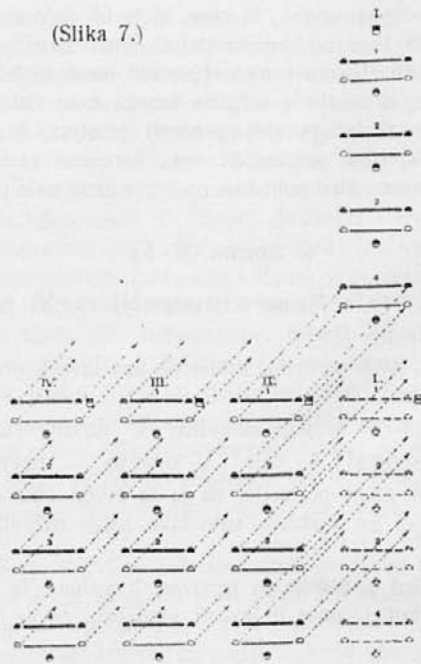
se ta zbor ustavi na povelje svojega zbornika: Postati — stoj!

2. V predelek.

a) Čelno. (Slika 7.)

1. Z mesta. Na napoved prapornikovo: Čelno naprej v predelek! (za 2., 3., 4. zbor).

(Slika 7.)

Ako v napovedi ni bil imenovan noben zbor, prestopi prvi zbor v prvotni smeri na

povelje svojega zbornika: **Stopoma — stopaj!**
 katero da zbornik neposredno na gornjo napoved prapornikovo.
 Ostali zbori najprej

na povelje svojih zbornikov: **Prečno na desno (levo) — vprek!**

zavzemo prečno postavu. Ko je sprednji zbor že prišel tako daleč, da je za naslednjega že dosti prostora, prestopi drugi (tretji itd.) na povelje

svojega zbornika: **Stopoma — stopaj!**

Bržko je v svojem prečnem pohodu v kritju z zborom, ki koraka na čelu, se na povelje

svojega zbornika: **Premo — s čelom!**

obrne za njim, ter nadaljuje pohod, če ni kaj drugega ukazano.

(Slika 8.)

Prvi zbor¹⁾ stoj!

zborniku zbora na čelu veleti: **Skrati — korak!** ali
Postati — stoj!

Ostalim zborom bi bilo isto postopno storiti, bržko bi dosegli pravilen razstop.

2. Ako bi prapornik premeno stika čelno v predelek ukazal med pohodom, bi zbor, ki je bil določen kot načelni, stopal brez prekinjenja dalje, ostali zbori pa bi na povelje svojih zbornikov najprej skratili korak in šele, kadar bi bil zbor, ki koraka z dolgimi koraki, tako daleč, da je za uvrstitev sledečega zbora zadosti prostora, bi prešli v dolgi korak, sicer pa izvedli vse, kar smo razložili pri premeni z mesta. Med pohodom pa je premena malo praktična.

b) Bočno. (Sl. 8.)

1. Z mesta. Na napoved prapornikovo: **V predelek v desno (l.)!**

zavije zbor, ki je na krilu, kamor se ima izvesti predelek, v označeno stran

na povelje svojega zbornika: **V desno (l.) zavij — stopaj!** in nato: **V premo — mer!**

Ostali zbori počakajo, da je za prvim zborom zanje dosti prostora ter preidejo nato tako kakor načelni zbor v predelek.

3. Med pohodom pa je stvar drugačna. Tu zbor, ki koraka na krilu, kamor je izvesti predelek, zavije takoj na povelje

svojega zbornika: **V desno (l.) — zavij!**

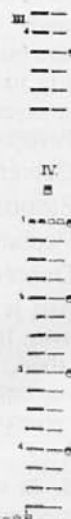
Ostali zbori pa, da ne zgreše mesta, kjer je zaviti, se ustavijo

Ako je prapornik v svoji napovedi označil drug zbor kot načelni (na pr.: „Čelno naprej v predelek za 3. zbor!“), prestopi najpoprej ta; ostali se uvrščajo za njim po svojem sosodstvu, in to najprej zbori na desni ujevovi strani, potem pa zbori levega krila. V označenem primeru bi se potemtakem za tretji zbor uvrstil drugi, prvi in potem šele četrti. Če bi bil drugi zbor označen kot načelni, bi se za njim uvrstil prvi, tretji in naposled četrti.

Če bi bile čete zborov preširoke, tako da bi pri uvrstitvi nastal med zbori večji razstop, nego je pravilen (9 ×), bi bilo potem, ko so se vsi zbori uvrstili v predelek, na napoved

prapornikovo: **Sestop na 9 ×. Prvi zbor, skрати korak!** ali

na povelje svojih zbornikov: **Postati — stoj!**
 Ko pa je dosti prostora, se na povelje

(Slika 9.)

svojih zbornikov: **V desno (l.) zavij — stopaj!** in
V premo — mer!

¹⁾ Praporniku je prvi zbor vedno zbor, ki koraka na čelu, četudi bi po svoji prvotni številki ne bil prvi.

postopno uvrste v predelek. Tudi ta premena med pohodom ni dosti praktična.

3. V dvored.

Ta premena ni mogoča naravnost iz stika, treba bi bilo poprej preiti v razstop ali četverostop.

4. V dvoredni predelek.

Tu velja isto, kar za prehod v dvored.

5. V četverostop.

Na napoved prapornikovo: Čelno v četverostop v desno (l.) spojiti! (Sl. 9.)

se obrnejo zbori na povelje svojih zbornikov: Čelno v četverostop spojiti, v desno (l.) — v bok! istočasno v četverostop v stran, označeno v napovedi.

Zbor na krilu, kamor je bil četverostop izveden, prestopi na povelje svojega zbornika (Prva četa — stopaj!) in se spoji v četverostop. Slede mu ostali zbori.

Med pohodom je ta premena malo praktična. Če bi se imela izvesti, bi bilo po napovedi prapornikovi zbere, ki se šele postopno morejo uvrstiti v četverostop, najpoprej ustaviti in potem šele, ko bi bilo dosti prostora, prevesti v četverostop. (Dalje prih.)

Iz slovanskega Sokolstva.

Za dr. Miroslavom Tyršem.

Četrstoletje je že poteklo, odkar so zahtevali hladni valovi gorske Aache od Sokolstva zlato žrtev — pred 25 leti, 8. avgusta se je ponesrečil v Oetzu na Tirolskem dr. Miroslav Tyrš. Sokolstvo je izgubilo z njim svojega ustanovitelja, učitelja in vodnika, prav ko se je pričelo krepko razvijati. Bil je to mož plemenitega in jeklenega značaja, širokega obzorja. Kot Sokol, Slovan in človek nam bo vedno najsijajnejši vzor. Sokolstvu sije zvezda njegove delavnosti, njegovega genijalnega duha in možatega značaja na daljno pot. V srcih vsega Sokolstva plamti žar neskončne hvaležnosti do njega. Vestno je vršilo češko Sokolstvo njegovo oporoko, ki je v glavnem izražena v besedah: „Stvar sokolska pa, kakor se obrača do vseh stanov in slojev, pomenja sedaj toliko kolikor telesno in deloma tudi npravstveno vzgojevanje in plemenjenje vsega naroda češkoslovanskega, njegovo vzgojevanje do moči, neustrašenosti, plemenitosti in večje ubranljivosti, in mora torej težiti za tem, da bo naposled ves narod v njenem krogu. Toda, kar nas mora pri tem siliti in neprenehoma gnati naprej, je misel ta, da nikakor ne gremo v boj sami le in za sebe, ampak da je vsemu našemu narodu začeti podobno tekmo in da ob njenem uspehu visi prospevanje, blaginja, da, tudi vsa naša bodočnost.“ Mogočno se je dvignil Sokol nad češko zemljo in je prostrl svoja drzna krila celo preko širnega morja. Tyrševo idejo narodovega vzbujenja, okrepitvenja in požlahtnjenja so presadili na svojo zemljo vsi slovanski narodi in tudi pri nas Slovencih je rodilo dragoceno seme zlat sad. Hvaležno se moramo tudi slovenski Sokoli spominjati ob tej priliki genijalnega ustanovitelja Sokolstva. Zaobljubimo se, da hočemo v jeklenih sokolskih vrstah stati do zadnjega vzdihljaja, vršec po svojih

močeh njegovo oporoko in stremeč za ciljem, ki ga je nešteto krat navel: „Kar Slovan, to Sokol“.

—c.

Tekme in slavnosti České Obce Sokolské v Prahi v dneh 26., 27., 28. in 29. junija 1909.

Polni sokolskega dela in slavnosti so bili dnevi konec junija za češko Sokolstvo. Prihiti so Sokoli tekmovalci, prihiti drugi telovadci od blizu in daleč v zlato Prago. Pozvala jih je Obec Sokolská. Podati jim je bilo sliko notranjega svojega delovanja, položiti račun o napredku izza zadnjega vsesokolskega zleta. Šele 2 leti je minilo od zadnjih tekem. Sokoli so se z zleta vrnili domov; ali ne da bi počivali po težkem in trudapolnem delu, ki ga je bilo treba za prireditve V. zleta, ne, vrnili so se v svoje telovadnice k novemu delu sokolskemu. In že letos jim je bilo treba zopet stopiti na pozorišče pred stroge sokolske sodnike, stopiti pred javnost in pokazati sadove svojega dveletnega truda.

Vršile so se prvič tekme, kakršne so bile dosedaj le ob priliki vsesokolskih zletov. Te tako imenovane medzletne tekme se bodo v prihodnje pogosto prirejale. Pred vsem jim je namen, vzbuditi še večje veselje do telovadbe, povečati število tekmovalcev. Češko Sokolstvo je na svojem V. zletu dokazalo, da je vsled izbornega svojega telovadnega sistema že skoro v vseh telovadnih strokah prvo med evropskimi telovadnimi organizacijami. Zaostaja pa sedaj še v številu tekmovalcev za Švicarji. Švicarska telovadna zveza, ustanovljena leta 1832., šteje danes približno 54.000 članov. Pri zadnji telovadski slavnosti v Bernu je postavila k tekmam vrst nad 8000 tekmovalcev, k tekmi za prvenstvo 583 in k prosti tekmi 524 rekmovalcev. Česká Obec Sokolská, ki šteje danes približno 60.000 članov, je postavila letos k tekmam vrst 794 tekmovalcev; v višjem oddelku, čigar tekma je skoro enaka oni za švicarsko prvenstvo 106, in k prosti tekmi 90 tekmovalcev. Za medzletne tekme je to glede na težkost tekem za začetek znamenito število, ki se v prihodnjih takih tekmah brez dvoma vzmnoži in naraste sčasoma na tisoče.

Štirje dnevi so bili odmerjeni za tekme in slavnosti, ki so se vršile na razstavišču. Desni del velike industrijske palače je bil izpremenjen v pravo telovadišče. Za tek, skok in druge proste tekme, za proste vaje in igre je bilo prirejeno na prostem. Na tisoče občinstva je bilo vsak dan na razstavišču. S paznim očesom je motrilo posamezne izvedbe,

divilo se tem krasnim postavam sokolskim in občudovalo čudovito vztrajnost, silo in žilavost, ki biva v teh sokolskih junakih.

Tekme in slavnosti so se izvršile v glavnem po naslednjem programu:

Sobota, dne 26. junija: dan šolske mladine; izžrebanje tekmovalnih vaj in seja sodnikov.

Nedelja, dne 27. junija: tekmovanje vrst in posameznikov v višjem in v nižjem oddelku; seja odbora Č. O. S.; skupinske proste vaje naraščaja.

Ponedeljek, dne 28. junija: tekma posameznikov za prvenstvo Č. O. S.; igre in raznoterosti šolskega naraščaja; začetek prostih in posebnih tekem posameznikov.

Torek, dne 29. junija: zvršetak prostih in posebnih tekem; popoldne javna telovadba izbranih telovadcev.

Večeri so bili namenjeni različnim produkcijam na podiju, postavljenem v sredini industrijske palače.

(Dalje prih.)

Vestnik slovenskega Sokolstva.

Zlet primorskih sokolskih društev na Opčine dne

4. julija t. l.

Srečno naključje je hotelo, da so primorska sokolska društva priredila svoj prvi zlet na tržaškem ozemlju tikoma po vročem volilnem boju, v katerem so tržaški Slovenci tako uspešno in častno nastopili, da so vzbudili s svojo vzorno disciplino in narodno zavestjo občudovanje pri svojih narodnih nasprotnikih, v svojem narodu pa hvaležnost in ponos. Velekrasni uspeh znači, da so Slovenci v Trstu samem avtohtonski narod in da so tako znamenito napredovali, da pomenjajo mogočen faktor, s katerim morajo računati radi ali neradi naši narodni protivniki. Dokazali so sijajno, da so nepremagljiva straža na najnevarnejši pa najvažnejši točki naše slovenske zemlje — ob sinji Adriji.

Kako je torej dobro došla sokolska prireditev tržaškemu Slovenstvu, da po končanem težkem boju ovenča svojo zmago z narodnim slavjem. Videl sem mnogo velelepih manifestacij slovenskega naroda — tudi v Trstu samem —, a manifestacija na Opčinah je nadkrillila vse po ogromnem številu udeležnikov, iskrenosti narodnega navdušenja in mirni samozavesti nepremagljive moči. Tisoči in tisoči so prihiteli sem, da prisostvujejo sokolskemu slavju in se na njem radujejo svoje sijajne zmage, da dajo duška svojemu narodnemu navdušenju. Široke mase slovenskega naroda so dne 4. julija kar preplavile Opčine.

V soboto zvečer so prihajali prvi zastopniki sokolskih društev iz Štajerske, Kranja, Ljubljane, Škofje Loke, Trziča, Radovljice itd., da vidijo delo svojih bratov na Primorskem. Kot zastopniki Slovenske sokolske zveze so prišli podstarosta dr. Gvidon Srnc, tajnik Bogomil Kajzelj in član tehničnega odseka J. Novak kot poročevalci. V soboto je bilo neprijetno vreme, že po dnevi je deževalo, zvečer in po noči pa je bila taka nevihta, da se je mislilo odložiti slavnost na prihodnjo nedeljo. Toda v nedeljo v jutro je kraška burja razpodila oblake in zasijalo je sonce, oznanjujoč lep dan.

Hitelo se je torej zgodaj zjutraj na dovršitev vseh priprav. Naenkrat so zaplapolale naše trobojnice na slovenskih Opčinah, preprosta slovenska kraška vas si je nadela praznično obleko v pozdrav dragim gostom. Na telovadišču je vrvelo življenje, postavljalo se je orodje, prirejale oblačilnice in popolnjevalo okrašenje.

Telovadišče se je nahajalo na prostornem travniku, deset minut jugozapadno od Opčin. Bilo je vobče primerno in lepo urejeno. Na zapadni strani velika tribuna z več vrstami sedežev, njej nasproti oder za godbo, krog in krog telovadišča pa klopi, ki naj bi služile tudi za ograjo, a kakor se

je popoldne pokazalo, niso pri ogromnem navalu občinstva zadoščale svojemu postranskemu namenu. Ker so telovadci stali čelno proti tribuni, jim je sijalo solnce naravnost v oči; umestneje bi bilo torej, postaviti tribuno na južni ali severni strani telovadišča. Oblačilnicam bi bilo treba vsekakor posvetiti več pozornosti in zlasti naj bi ne imelo občinstvo pristopa do njih, da sta zbiranje in nastop članstva, telovadk in naraščaja k skupnim vajam neovirana.

Zjutraj in ves dopoldan so prihajala primorska sokolska društva iz Ajdovščine, Črnič, Gorice, Mirna, Št. Andreža, Št. Ferjana, Solkana, Trsta, Cerkna, prišli so zastopniki bratskih hrvatskih sokolskih društev iz Pulja, Buzeta in Pazina, dalje Sokoli iz Postojne. Prirčno so jih sprejemali na železniških postajah odposlanci tržaškega Sokola.

Ob 8 uri zjutraj se je pričela tekmovalna telovadba, katere se je udeležilo 14 telovadcev: 9 iz Trsta, 3 iz Gorice in 2 iz Ajdovščine. Tekmovali so samo v nižjem oddelku po določbah novega tekmovalnega reda S. S. Z., le poprave so bile izjemoma dovoljene, vendar bi se jim bili tekmovalci pri svojih sposobnostih prav lahko odrekli. Vsak tekmovalec je imel izvesti po eno vajo na drugo, bradlji, konju na šir z ročajmi (samo na eno stran), skok v višino in 4. celjsko prosto vajo. Izžrebane so bile sledeče vaje: na drugo: kolebni naupor z nadprijemom — toč v opori spredaj nazaj — podmetno cel obrat v l. (d.) in vzklopni naupor s preprijemom v nadprijem — sevek (naprej) do razovke v vesi spredaj, ena noga skrčena — suniti z nogo naprej — iztegnjena vesa in seskok; na bradlji: iz opore na lehteh — v zakolebu vzpora — kolo prednožno z desno (l.) s celim obratom raznoročno v l. (d.) nad levo (d.) lestvino — z zakolebom odsun nazaj v oporo na lehteh — preval nazaj uleknjeno v stojo na ramenih — razovka s podporo ob levi (d.) komolec — premah prednožno z l. (d.) nad d. (l.) lestvino — premah zanožno z d. (l.) s $\frac{1}{2}$ obratom v l. (d.) v ležno vzporo bočno — skrčka čez obe lestvini v stojo na tleh; na konju: s premahom odnožno z desno zunaj, premah odnožno z desno nazaj kolo odnožno z levo — premah odnožno z levo not — strig odbočno v desno — strig odbočno v levo — premah odnožno z desno naprej — premah odbočno z levo nazaj — kolo prednožno z levo — kolo odnožno z desno nad hrbtom in zadnjim ročajem z $1\frac{1}{4}$ obratom v levo v stojo na tleh. Za skok v višino 1'10 m je bilo doseči 2 točki, 1'20 m 4 točke in 1'30 m 6 točk, poleg tega se je znamkoval zalet in odziv do 2 točki in let in doskok tudi do 2 toči. Tekmovalec je torej mogel doseči v vsem skupaj 50 točk. V sodniškem zboru so bili bratje Ažman in dr. Šavnik iz Kranja ter poročevalci kot predsednik. Uspeh tekme predočuje naslednja tabela:

Tek. št.	Dosež. mesto	Tekmovalčevo ime in priimek	Društvo	Proste vaje	Drog	Bradlja	Konj	Skok	Skupno	%
1	I	Dekleva Rudolf	Trst	9	10	8	10	10	47	94%
2	II	Kuščar Ljudevit	Trst	10	9	9	7	10	45	90%
3	III	Perhavec Jakob	Trst	9	10	7	8	10	44	88%
4	IV	Brajnik Rudolf*)	Ajdovščina	9	9	8	8	10	44	88%
5	V	Krajnc Ludovik	Gorica	10	9	6	8	9	42	84%
6	VI	Irgolič dr. Fran	Trst	9	9	9	4	10	41	82%
7		Šumi Franc	Trst	9	8	7	8	9	41	82%
8	VII	Šušteršič Vinko	Trst	9	8	7	6	10	40	80%
9		Tvrdy Valter	Trst	9	9	9	4	9	40	80%
10	VIII	Bras Marij	Ajdovščina	8	8	9	4	9	38	76%
11	IX	Vadnal Ljudevit	Trst	9	4	8	6	9	36	72%
12	X	Lesar Fran	Trst	8	4	8	6	9	35	70%
13	XI	Bašin Alojzij	Gorica	8	8	5	4	9	34	68%
14	XII	Bratuž Fran	Gorica	6	6	7	4	9	32	64%
*) Eno popravo več				122	111	107	87	132	559	

Uspeh tekme je nad vse zadovoljiv. Vsi tekmovalci so dosegli nad 60% možnih točk in povprečni odstotek znaša 79-85. Mala udeležba pri tekmi ob primeroma lepemu razvoju primorskih sokolskih društev se opravičuje s tem, da za tekmo določene vaje v nižjem oddelku niso lahke, treba za nje precejšnje vadbe v telovadnici, na Primorskem pa se je večina društev šele v zadnjem času ustanovila in mnoga še nimajo vsega potrebnega orodja. Izvedbe posameznih tekmovalcev so bile lepe in zlasti so se opažale dobro iztegnjene noge, manj povoljna pa sta bila dohod in odhod od orodja, kakor bi bilo tudi temeljni postavi v marsičem prigravarjati. Najlepši uspeh so dosegli tekmovalci v skoku, potem v prostih vajah, na drogu, bradlji, najslabšega pa na konju, dasi je prav to orodje za okrepitev najvažnejših mišic, pridobitev elegance najboljše. Opazilo se je, da tekmovalci zlasti niso vajeni, izvajati sestave spojeno, in so jim prav prekinjenja jemala mnogo točk ob drugače dobri izvedbi vaj. Pri tekmi so pokazali tekmovalci najlepšo disciplino, niti najmanjši ugovor se ni prijavil. Tekmi je prisostvovalo mnogo Sokolov in občinstva, ki je z zanimanjem gledalo izvedbe tekmovalcev.

Po obedu se je zopet jelo polniti telovadišče, telovadci, telovadke in naraščaj so se zbirali k skušnji za skupne vaje. Najprvo so imele skušnjo za vaje z obroči telovadke tržaškega Sokola pod vodstvom vaditelja brata Antona Trebca. Nastopile so v tristopu, ki se je s protihodom proti tribuni razdelil na dva, in zavzele temeljno postavo s prostim razstopom iz srede. Nastop se je poskusil šele na telovadišču; naučile naj bi se ga bile že v telovadnici, kar bi bilo lahko, ker so bile telovadke samo iz enega društva. To je potrebno radi sigurnosti nastopa in radi nepotrebne izgube časa. Telovadke so nato izvedle pet lepih, nelahkih sestav vaj z obroči po godbi s III. vesokolskega zleta. Izvedba je bila živahna, menjava gibov hitra, gibi sami izvajani z eleganco in drže točne. Žal le, da se izbornemu izvajanju sestav ni vredno pridružila disciplina. Telovadke morajo pomniti, da je treba vztrajati ves čas v pozoru, dokler se ne veleva odmor. Treba jim je torej opustiti vsako nepotrebno kretnjo, nasprotno pa naj vaditelj ne prenapenja njih moči s predolgim pozorom. Koraku in redovnim vajam vobče pri vadbi žensk več pozornosti! Siguren korak in

kretanje sta prvi pogoj dobremu nastopu. Le vsled nezadostnega vežbanja redovnih vaj se tako težko doseže pravilno kritje. Telovadke so imele nastopiti z okrašenimi obroči, a se je nanje navezalo toliko zelenja, da so bili celo močnejšim telovadkam pretežki. Ni bilo druge pomoči, ko potrgati zelenje in nastopiti z neokrašenimi obroči. Tudi je manjkalo nekaj obročev in več malih telovadk je moralo v njih nepopisno žalost nastopiti brez obročev. To se je primerilo tudi pri javnem nastopu. Vaditelj mora biti vespovsd na mestu, pa se ne zanašaj na druge, da se izogne enakim neprilikom, ki kaj neugodno vplivajo na javni nastop.

Deški naraščaj je vodil vaditelj brat dr. Fr. Irgolič iz Trsta. Proizvedli so pet sestav vaj s palicami prav dobro. Glede nastopa velja isto, kar sem omenil pri telovadkah, vendar je bilo pri naraščaju več discipline. Z naravnost občudovanja vredno preciznostjo sta vaje kazala dečka Miloš Rybař in Egon Slavik.

Za naraščajem so nastopili člani v dveh šesterostopnih četah pod vodstvom načelnika tržaškega Sokola brata Vlad. Dekleva k skušnji za proste vaje. Korakall so po sredi telovadišča, z zavojem v desno sta obe četi hkratu krenili proti vzhodni strani telovadišča, tu pa se razdelili v tristope s protihodom proti tribuni. S prostim razstopom iz srede tristopov so zavzeli telovadci temeljno postavo k prostim vajam. Kritje! Koliko nepotrebne opominjanja, ki je skrajno neprijetno pred občinstvom, bi se lahko prihranilo, da bi bratje vaditelji že v telovadnici naučili telovadce točnega kritja. Tako pa preteče mnogo časa in še vedno ni uravnava taka, kakršna mora biti pri sokolskem javnem nastopu. Telovadci v sprednjih vrstah, ki se točno ne krijejo za prvimi, zakrivijo, da je ves zastop za njimi nepravilno uravnani. Ne posebno točno kritje je bilo pač posledica temu, da je bilo med telovadci mnogo novincev, ki najbrže še nikdar niso sodelovali pri večjem sokolskem nastopu. Izvedle so se prve štiri celjske proste vaje po novi godbi za zlet v Celju. Izvedba je bila vobče dobra razen druge sestave, ki je pa tudi najtežja. Celjske proste vaje niso lahke, treba je zanje mnoge in velike priprave z neumornim vežbanjem. Tu je treba vaditeljem zastaviti vse svoje moči. Le z nešteti popraviljem posameznih gibov

je moči doseči njih pravilno izvedbo. Umevno, da je pri nastopu, kjer sodeluje nad 100 telovadcev različnih zmognosti, težko zahtevati popolno skladnost. Pa bi se dosegla s tem, da napravljajo društva skupne pešizlete, kjer naj se vadijo skupne proste vaje. Več discipline! Videti je bilo telovadce stati v odmoru, dasi je bil „pozor“, popravljati si telovadni kroj in dr. Pri korakanju lepše držanje trupa in glave pokoncu! Nikdar se na to zadostno ne opominjajo telovadci. (Konec prih.)

Javna telovadba in tekma Sokola I. v Ljubljani.

Telovadno društvo Sokol I. v Ljubljani je priredilo 4. julija na „Ledini“ svoj II. javni nastop v zvezi z notranjo tekmo. Ob 8. uri zjutraj se je pričela tekmovalna telovadba, ki se je udeležilo 5 telovadcev Sokola I. v višjem oddelku, v nižjem oddelku pa 20 tekmovalcev Sokola I., 4 telovadci Sokola II. v Ljubljani in 3 telovadci Sokola v Št. Vidu. Tekmovati je bilo na drogu in bradlji, na konju vzdolž in na šir, v skoku v višino in v prostih vajah. Dosežnih točk je bilo 62, od teh je doseglo nad 70% 13 tekmovalcev, nad 60% 11 tekmovalcev in pod 60% 8 tekmovalcev. Diplomato dobi za doseženih 70% 13 tekmovalcev. Iz tekme so izšli tekmovalci v sledečem redu: a) višji oddelk: I. Vidmar St. 96·7%, II. Miklavc Fr. 79·4%, III. Ravnik J. 66·1%, IV. Tržišek E. 65·7%, V. Petek N. 53·2%; — b) nižji oddelk: I. Rupnik M. 89·9%, II. Miklavc I. 88·7%, III. Matjašič J. 85·8%, IV. Visiak M. 85·4%, V. Rabič A. 83%, VI. Vidmar A. 75·4%, VII. Remic Fr. 74·5%, VIII. Eiberger M. 74·1%, IX. Podgornik L. 73·7%, X. Dimic Cyril 71·7%, Svetlič N. 71·3%, XII. Novc I. in Terček J. 66·1%, XIII. Porenta A. 65·3%, XIV. Poločnik R. 64·5%, XV. Stražar Fr. 64·1%, XVI. Lenček R. 62·5%, XVII. Sever J. 61·7%, XVIII. Golob A. 60·9%, XIX. Govekar M. 60%, XX. Zajec J. 59·6%, XXI. Podmol M. 46·3%, XXII. Cirman J. 44·5%, XXIII. Lenič Al. 43·5%, XXIV. Poličar C. in Poličar M. 39·1%, XXV. Remelč St. 36·3%. Tekma je pokazala popolnoma zadovoljive uspehe, le konju se je posvetilo na korist drogu in bradlji premalo zanimanja in vadbe. — Po tekmi so se vršile izkušnje za popoldanski nastop. — Javno telovadbo je začel sokolski naraščaj pod vodstvom brata J. Slapničarja. 36 čilih Sokoličev je prikorakalo na telovadišče in se razvrstilo v rajalnem nastopu k vajam s palicami. Nastop strumen, izvedba vaj vzorna. Orodna telovadba naraščaja, ki je bila po prostih vajah, je pokazala še dosti lepe uspehe in mnogo truda; toda vaje na drogu in na bradlji so bile odločno pretežke za ta mlada telesca. Veliko zanimanja in veselja so vzbudile med občinstvom mladinske igre in tekmovalni tek mladih junakov. Telovadbo članstva je vodil načelnik br. Janko Dimic. Pri prostih vajah (za Celje) je nastopilo 54 telovadcev Sokola I., vsekakor lepo število za dveletno društvo. Izvedba nelahkih sestav je bila točna in sigurna. Na orodju (krog, drog, bradlja, konj vzdolž in na šir, koza, skok v višino in daljino) je nastopilo 5 vrst. Občinstvo je z zanimanjem gledalo živahno gibanje in izražalo pohvalo, saj pa je bila izvedba vaj vobče dobra. Z veseljem smo opazili le malo skrčenih nog. Nekoliko več pozornosti bi se moralo posvetiti razvrstitvi orodja. Nikakor ni primerno, ako stoji orodje ob strani telovadišča tik pred občinstvom. Gledalcem ni prijetno, imeti orodje tik pred očmi, zaprt jim je pa tudi ves pogled na ostalo orodje. Vaditeljski zbor je nastopil na krogih in bradlji s težkimi in krasno izvedenimi vajami; isto tako je pokazal vaditeljski

naraščaj dobro izvežbanost. Javno telovadbo je zaključila izborna uspela velika skupina vseh telovadcev. Kar se še tiče celokupnega nastopa, bi opozoril še na to, da so bili presledki posameznih oddelkov veliko predolgi. V splošnem je pa telovadba pokazala dobro disciplino, žilavo vztrajnost in lepo izurjenost telovadcev. Napredek v enem letu je lep, zato je v bratski slogi po tej poti naprej k določenemu cilju. Na zdar!

— c. —

Zlet društev bodoče ljubljanske župe na Vrhniki dne 18. julija 1909.

Zleta so se udeležila pred vsem društva, ki so priglasila svoj pristop k snujoči se ljubljanski župi, pa tudi nekaj drugih bratskih sokolskih društev. Ta dan je vozil poseben vlak iz Ljubljane na Vrhniko in nazaj. Bil je natlačeno poln Sokolov in drugega našega narodnega občinstva iz mesta in z dežele. Na vozech, z zelenjem in narodnimi trobojnicami okrašenih, se je pa vozil naraščaj v kroju iz Ljubljane in Šiške. Pred kolodvorom na Vrhniki je pričakoval vlaka vrhniški Sokol ter nekatera druga že prej došla sokolska društva iz Notranjske. Starosta vrhniškega Sokola br. Lenarčič je prisrčno pozdravil došlece, se zahvalil na tako mnogobrojni udeležbi ter z vznesenimi besedami poudaril važnost Sokolstva za slovenski narod. Starosta S. S. Z. brat dr. Oražen se je zahvalil na tako lepem, bratskem sprejemu; pritrjujoč resničnim besedam brata predgovornika, je naglasil, da Sokolstva resno, trdo in nesebično delo ne sme in ne more ostati brez najlepših uspehov! „Živio“ in „nazdar“ klici so zaorili iz grl 300 Sokolov. Nato so odkorakali z godbo, pozdravljeni od mnogobrojno zbranega občinstva, na telovadišče. Tu je za nas prostor, kjer nudimo narodu ne le užitka, temveč tudi prilike, da se na lastne oči prepriča o kakovosti in resnosti našega dela ter se obenem preveri o uspehih tega dela, ki ga naj privabijo med naše vrste k enakemu delu. Vršila se je izkušnja za proste vaje članstva, za vaje s praporci naraščaja iz Ljubljane, Logatca, Šiške in z Vrhnike ter za skupine naraščaja ljubljanskega Sokola. Po končanih izkušnjah se je zbralo vse navzočno Sokolstvo ter se uredilo v čete in zборе. Krasen dan, nebo, čisto kot ribje oko. Veselja in navdušenosti plamte sokolska srca! Točno ob napovedani uri so sokolski zbori s četami v dvoredu odkorakali v izprevodu čez Staro in Novo Vrhniko. Raz hiše naprednih Vrhnčanov so plapolale narodne trobojnice, z oken so nežne roke vrlih vrhniških gospá in gospodičen s cveticami obsipavale mimo korakajoče Sokole. Po končanem izprevodu ob 1/2 1. popoldne so se društva razšla k obedu v razne odkazane jim gostilne.

Bližal se je čas javne telovadbe. Ljudje so prihajali trumoma od vseh strani in popoldanski vlak iz Ljubljane je zopet pripeljal nebroj občinstva iz mesta, prišlo pa ga je izredno mnogo tudi iz okolice. Pri blagajni ob telovadišču je nastala pravcata gneča. Tribuna je bila hipoma zasedena in ves prostrani prostor okrog telovadišča natlačeno poln ljudstva, ki je nestrpnno pričakovalo glavne točke sokolskega zleta, telovadbe. Točno ob določeni uri, ob polštirih, so prikorakali pod vrhovnim vodstvom br. dr. Murnika telovadci (106), čvrstih in lepih postav, strumno na telovadišče, kjer so se razvrstili s slikovitimi rajalnimi vajami v šestostope ter razstopili točno in urno za proste vaje. Zaslisi se fanfara... Na obrazih telovadcev se je videlo, s kakšno pozornostjo čakajo trenutka, da bodo vsi na mah kar zdrknili v prvi gib. Sedaj se razlije gibanje po celem telovadišču, živahno je in krepko, pa obenem skladno in enotno,

kakor od enega telesa. Izvajali so I., III. in IV. celjsko vajo. Občinstvo je navdušeno izražalo pohvalo z dolgotrajnim ploskanjem za vsako vajo. Telovadci odkorakajo in že srečajo pri izhodu s telovadišča nov zbor — sokolski naraščaj (72). Izvedel je tri vaje s praporci po godbi s III. vsesokolskega zleta v Pragi. Tudi ta je dovršil svojo nalogo izvrstno, občinstvo je bilo kar očarano od tega nastopa 6 do 10 letnih dečkov ter neprestano ploskalo. Strumno in samozavestno so odkorakali Sokoliki. Komaj je zadnji izginil s pozorišča, že nastopajo zopet telovadci-člani, sedaj k orodni telovadbi. Telovadilo je 7 vrst, in sicer: ljubljanski Sokol z 2 vrstama, s po 1 vrsto pa Kranj, Ljubljana I., Ljubljana-Šiška, Ribnica in Vrhnika. Uspeh je bil dober, pokazal se je znaten napredek. Za temi vrstami so posebej nastopile 3 vrste, in sicer: Kranj na bradlji, Sokol I. na drogu in ljubljanski Sokol na bradlji. S svojimi izvedbami so te vrste vzbudile zaslužen pohvalo: gromovito ploskanje občinstva. Težke, pa dobro izvedene sestave kranjskega Sokola so pričale o resnem in vztrajnem delu tega krepkega društva. Sokol I. se je odlikoval z dobrimi, deloma izvrstnimi telovadci; videli smo pri nekaterih naravnost vzorno izvedbo vrhunskih vaj. Ljubljanskega Sokola vrsta na bradlji je bila prava vzor-vrsta. Vsi kot eden so izvajali najkompliciranejšo in najtežje vrhunške vaje s čudovito lahkoto. Natančna, markantna izvedba, krasni saskoki, točni dostopi in odstopi so vzbujali posebno pozornost. Dovršila je ta vrsta svoje vaje s krasnimi, precizno izvedenimi skupinami. Nato je nastopilo 4 slikovite manjše skupine v vrstah po 6 in 6 najprej zaporedoma in nato vse vrste hkratu in naposled še veliko skupino, segajočo čez celo telovadišče. Vzorna, tudi v manjših podrobnostih dovršeno izvedena točka! Občinstvo se ni moglo načuditi tej urnosti in natančnosti mladih dečkov ter je navdušeno odobravalo to znamenito njih delo. Na povelje „ruši“ so bili na mah vsi v redu in odkorakali do oboda telovadišča, kjer so posedli, da vidijo naslednjo točko: ljubljanski Sokol (9 telovadcev) na 3 konjih na šir. To je bilo na Slovenskem nekaj novega. Vsak posameznik je izvedel istočasno z drugim in tretjim enako vajo. Dasi so bile vaje dokaj komplicirane in je konj orodje, na katerem je treba mnogo vadbe za sigurno in gladko izvedbo, so šle te vaje prav lepo in skladno; posamezniki so se pokazali celo prave mojstre na konju. Ista vrsta ljubljanskega Sokola je končno nastopila še s 3 sestavami boksa. Tudi to so vaje, ki dajo veliko truda; veliko samozatajevanja in naravnost trpljenja je treba, predno se utrdiš toliko in privadiš telo in noge, da obstaneš na mah pravilno v najtežjih položajih. Treba pa je tudi izkušenega učitelja, ki zna spraviti vse udarce, sunke, brce, itd. v pravo življenje, in ljubljanski Sokol je to dosegel. Občinstvo se ni moglo načuditi vzorni izvedbi teh lepih, pa težkih prostih vaj. S to točko je bila zaključena tako lepo uspela telovadba.

Po javni telovadbi se je vršila tik telovadišča ljudska veselica, na kateri je svirala „Slovenska Filharmonija“ iz Ljubljane. Bilo je mnogo raznovrstne neprisiljene zabave. Vse priprave za to so bile v rokah vrhniškega Sokola. Cenj. gospe in gospodične z Vrhnike so požrtvovalno sodelovale v raznih paviljonih. Zvečer je še izvajal ljubljanski Sokol, 12 telovadcev v kroju, vaje z gorečimi kiji, ki so vzbudile splošno pozornost občinstva. Ob 10. zvečer se je vračal posebni vlak v Ljubljano in zapustiti smo morali svoje brate.

Priprave za ta zlet in javni nastop je vodil pod vrhovnim vodstvom zveznega načelnika odsek, ki je bil

sestavljeno iz vaditeljev ljubljanskega Sokola in načelnikov sokolskih društev v Šiški, na Viču in Vrhniki. Priprave na Vrhniki sta vodila br. Perne, načelnik vrhniškega Sokola, in brat Bukovnik, vaditelj ljubljanskega Sokola, ki je obenem vzdrževal stik z vodstvom v Ljubljani. Br. Burgstaler, vaditelj ljubljanskega Sokola, je vadal in pri nastopu vodil skupine naraščaja, brat Kostnapfel, vaditelj ljubljanskega Sokola, vaje naraščaja s praporci, načelnik ljubljanskega Sokola br. Drenik pa vaje z gorečimi kiji.

Na Vrhniki se je pokazalo, kaj vzmore razumna razdelitev dela med izkušene in disciplinirane delavce, od katerih vsak izvrši vestno, natančno in pravočasno svojo nalogo bodisi pri pripravah, bodisi pri javnem nastopu samem. Iz ostalega Sokolstva se je ponovno izrazilo pričakovanje, da bo ljubljanska sokolska župa vzor drugim župam. Da je že s prvim svojim nastopom izpolnila to pričakovanje, se sme z vso pravico trditi.

— t —

Uspehi tekme ob II. zletu gorenjskega Sokolstva v Trziču 15. avgusta 1909. a) Tekma posameznikov za prvenstvo gorenjskih sokolskih društev:

- I. Benedik Fran, Kranj 52:75 točk; 87:9%
- II. Jezeršek Egon, Trzič 51:25 „ 85:4%
- III. Ažman Fran, Kranj 51:— „ 85:0%
- IV. Korošec Valentin, Škofja Loka 46:— „ 76:6%

b) Tekma vrst nižjega oddelka. Uspeh vrst:

- I. Kranj: 315:58 točk; 83:05%
- II. Škofja Loka-Bled: 295:75 točk; 77:82%
- III. Jesenice: 285:25 točk; 75:06%

Uspeh posameznikov.

- I. | Čelesnik Radivoj, Kranj 53:75 točk; 89:5%
- | Marčan Josip, Kranj „ „ „
- II. Peternel Fran, Bled 52:75 „ 87:9%
- III. Boštelevi Silvester, Jesenice 50:5 „ 84:1%
- IV. Sturm Radovan, Kranj 50:— „ 83:1%
- V. Čelik Viktor, Kranj 48:5 „ 80:8%
- VI. Ločan Janko, Škofja Loka 48:25 „ 80:4%
- VII. Jurman Janez, Škofja Loka 47:5 „ 79:1%
- VIII. | Sajovic Janko, Kranj 46:75 „ 77:9%
- | Verhunc Gregor, Škofja Loka „ „ „
- IX. Erzar Janko, Jesenice 46:5 „ 77:5%
- X. Kašnik Alojzij, Jesenice 46:25 „ 77:0%
- XI. | Gašperin Josip, Škofja Loka 45:25 „ 75:4%
- | Pušel Janko, Jesenice „ „ „
- XII. Mešek Ivan, Kranj 44:75 „ 74:5%
- XIII. Rožič Davorin, Jesenice 40:— „ 66:6%
- XIV. Sušnik Matija, Jesenice 39:5 „ 65:0%
- XV. Sekovanič Ferdo, Bled 38:— „ 63:3%

Goriško. V Volčji dragi se je ustanovil dne 18. julija t. l. odsek „Sokola“ v Gorici. Navzočnim je obrazložil v kratkih besedah pomen sokolske ideje starosta goriškega Sokola br. dr. Levpušček. Za odbornike odseka so bili izvoljeni sledeči bratje: preds. Ivan Svečerič, podpreds. Josip Nardin, taj. Filip Bajt, blag. Ivan Kodermac, orod. Ivan Petrovič, odb. nam. Edvard Ursič in Josip Gregorič, pregl. rač. Anton Musič in Josip Nardin. Telovadi se po dvakrat na teden pod nadzorstvom vaditeljskega zbora goriškega Sokola. Blagajnik br. Kodermac zida za novega Sokola čedno in prostorno telovadnico.

V Biljah je ustanovil goriški Sokol dne 8. avgusta t. l. svoj tretji odsek. Ustanovitvi odseka je kumovalo okrog 80 Biljencev, ki so pazljivo poslušali besede br. Kranjca, načelnika goriškega Sokola. Člani so si izvolili za prvo

dobo sledeči odbor: preds. br. Andrej Peric, podpreds. br. Janko Peric, tajnik br. Angel Silič, blag. br. Gustav Saunig, orod. br. Roman Blažica, odb. nam. br. Ivan Zorn in Tomaž Nemic, pregl. rač. br. Josip Kerševani in Valentin Nemic. Člani telovadijo po trikrat na teden, sedaj po leti na krasnem in zračnem vrtu g. poslanca Sauniga; po zimi bodo telovadili v veliki dvorani br. Nemca.

Sokol v Prvačini je priredil dne 8. avgusta t. l. v zvezi z ostalimi prvaškimi društvi veselico s predstavo Finžgarjevega „Divjega lovca“. Moralni in tudi gmotni uspeh v korist ljudski knjižnici v Prvačini je bil dovoljen.

L. Kranjc.

Zagorskega Sokola „Sokolski dom“ se otvori ob priliki njegove dvajsetletnice prihodnje leto in ne letos, kakor je bilo pomotoma objavljeno v 6. štef. „Slov. Sokola“.

Raznoterosti.

Mednarodnih telovadnih tekem je evropska telovadna zveza priredila doslej štiri. Prva se je vršila l. 1902 v Antverpi. Vrsta je morala imeti 8 telovadcev. Tekma je obsegala proste vaje, po tri vaje na bradlji, konju, drogu in krogih, tek 150 m na hitrost, skok v višino in dviganje ročkov. Udeležile so se je štiri zveze. Prvi so bili Francozi (116 točk), drugi Belgijci (109), tretji Luksemburžani (101), četrti Nizozemci (95.5). Druga mednarodna tekma je bila l. 1905 v Bordeaux. Vrste po 6 telovadcev, vaje: proste, po tri na bradlji, konju, drogu, tek 150 m na hitrost, skok v daljino, metanje kamena. Udeležile so se je iste zveze. Prvi: Francozi (1075.50 točk), drugi: Nizozemci (941.75), tretji: Belgijci (906.75), četrti: Luksemburžani (784.75). Tretja tekma je bila v Pragi. Vrsta: 6 telovadcev. Vaje: ena predpisana pa ena poljubna vaja na bradlji, drogu, konju; skok v višino in daljino, dviganje ročka 35 kg, tek 150 m na hitrost.

Udeležilo se je je 6 zvez. O uspehih te tekme, kakor tudi letošnje četrte v Luksemburgu govorimo na drugem mestu. Peta tekma bo l. 1911 v Turinu.

Češka sodba o slovenski vrsti pri mednarodni tekmi v Luksemburgu. „Věstnik Sokolský“, glasilo České Obce Sokolské, piše o naši tekmovalni vrsti: „Peto mesto so dosegli Slovenci. Po postavah so bili največji, polni mladostnega ognja, najstarejši med njimi 24 let. Od l. 1907. so naredili ogromen napredek. Njih proste vaje so bile brezhibne. Pa so bili dobri na krogih, izborni na drogu. V teku so bili slabi, kar je bilo škoda, sicer bi bili prišli mnogo bolj naprej. Imajo med seboj telovadce, mlade še, ki bodo gotovo sčasoma enakovredni Francozom. Za tako majhno zvezo, kakor je slovenska, pri tako težki tekmi so dosegli prekrasen uspeh. Veselimo se njih uspehov.“

Književnost.

Proč jsem Sokolem? Pod tem naslovom je izšla brošurica kot ponatisk članka br. Jana Křena (Alter ego) v mladinskem sokolskem listu „Sokolské besedy“. Namen članka je, sokolskemu naraščaju lahkoumevno obrazložiti namen in pomen Sokolstva. Ctislav Mrava, dolga leta delujoč Sokol, si prizadeva svojemu sinu - edincu že od mladega prigojiti spoštovanje do Sokolstva, da postane odrasel dober Sokol. Toda za časa visokošolskih študij se sin odtuji očetovim naukom. Ko pride nekoč domov, si odeva oče sokolski kroj. Z mrzlimi besedami vpraša sin očeta: „Proč jsi Sokolem?“ (Zakaj si Sokol?) Očeta hudo zapeko sinove besede, molči in sklene odgovoriti na to vprašanje pismeno. V teh zapiskih očrta najpreje Čehom sovražne razmere, ki so vladale za časa njegove mladosti. Predvsem so se nadzirala in preganjala sokolska društva. Te Sokolstvu sovražne sile so pa vzbudile v mladem Mravi prvo iskrico ljubezni do Sokolstva. Ko je postal član, se je lotil z vsem mladeniškim ognjem sokolskega dela. Imel je izkušnega in neustrašenega načelnika, ki je zbiral telovadce, jih navduševal in učil. Veren popis sokolskega življenja od Sokola začetnika do vzornega načelnika! Z živimi besedami je popisano preganjanje in zmagovanje Sokolstva, vmes je pa vpletena lahkoumljiva razlaga Tyrševih idej in naukov. V zadnjem odstavku izzveneva spis v slavospev vzgojilni moči Sokolstva ter končuje: V Sokolstvu tiči po mojem prepričanju najvznesenejše vse človečnosti: Usposobitev človeka za dosego popolne dovršenosti!“ Bratu pisatelju se je posrečilo podati res poljudno in verno razlago sokolske ideje. — Brošurica se dobiva

pri upravništvu lista „Sokolské besedy“ (Smichov) in stane 1 izvod 20 h, 50 izv. 9 K, 100 izv. 16 K. c.

„Sokolski evangelij“ je izšel kot prvi zvezek „Sokolske matice“, ki jo je pričel izdajati Sokol I. v Ljubljani. Slovenska sokolska književnost se ne more ponašati z obilico del; le „Slovenski Sokol“ in „Slovenski sokolski koledar“ sta verno podpirala vsako leto naše delovanje. Pač je izšlo nekaj brošuric, ki so se pa kaj kmalu — pozabile. Zato s tem večjo radostjo pozdravljamo novo matico, ki hoče redno skrbeti za navstveno vzgojo slovenskega Sokolstva. Prava, po dobrih vaditeljih ravnana sokolska telovadba, vszgaja članstvo ne samo telesno, ampak tudi navstveno; pri tem delu ji je tiskana beseda dobrodošla tovarišica. Pod gori omenjenim naslovom je izbral br. dr. P. nekaj K. Vaničkovih sestavkov iz knjižic „Sokolské epistoly“ in jih kaj spretno priredil za naše razmere. Razvrščeni so v sledečem redu: Kvišku glave. O bratski ljubezni. Krepimo se, odpovedujmo se. O kajenju. O nezmernem pitju. Vse imajo namen, buditi v članstvu narodni ponos in krepko voljo, vznemiliti bratska srca v medsebojni ljubezni in ljubezni do Sokolstva, zatreti vse slabe razvade, ki škodujejo posamezniku in celokupnemu narodu. Želeti je, da si preskrbi „Sokolski evangelij“ vsak slovenski Sokol. Skromno vsotico 30 h zmora pač vsakdo. Knjižica ima pa tudi namen, zbirati takorekoč po vinarjih sklad za zgradbo sokolskega doma, ki si ga hoče postaviti Sokol I. v Ljubljani. Naroča se pri odboru omenjenega društva. Požrtvovalni podjetnosti — požrtvovalen odziv! c.

VADBENI VEČERI.

Leto I. V Ljubljani, 25. avgusta 1909. Štev. 7 in 8.

Vadba izpadov.

(Konec.)

Razen izpada naprej in v stran imamo pri celjskih prostih vajah tudi še izpad nazaj, ki se je doslej pri nas redkeje vadil.

I. **Izpad naprej** se izvaja iz spetne stoji naslednje:

Pri „izpadu z desno naprej“ ostane leva noga — „stojna“ noga — na mestu ter se samo obrne na peti za četrt obrata na levo, desna noga — „izpadajoča“ — pa se obenem, ko se prične leva obračati, začne pomikati naprej v smeri, ki je na peto leve noge (po izvršenem obratu) navpična. Leva (stojna) noga je ves čas izvedbe popolnoma iztegnjena, desna pa se, pomikajoč se naprej, krči, dokler ni golen navpična na tla (koleno navpično nad peto). Desno nogo je na ta način suniti kolikor mogoče daleč naprej v prej označeni smeri, tako da po izvedenem izpadu črta, mišljena skozi stopalo izpadajoče noge in skozi peto stojne, tvori s stopalom stojne noge pravi kot. Obe nogi stojita na celih stopalih. Trup ostane pokoncu. Glava in pogled sta obrnjena naravnost naprej. Težo telesa nosita pri izpadu obe nogi, toda v nekoliko večji (pa ne preveliki) meri izpadajoča desna noga.

Pri „izpadu v levo naprej“ je leva noga izpadajoča, desna pa stojna.

V izpad je razen iz spetne stoji mogoče preiti tudi iz drugih ustopov (stoj), kakor pri celjskih prostih vajah pri I., 3., *b*) iz zanožne stoji, pri II., 2., *b*) iz umika i. t. d.

Napake, ki se najčešče opažajo pri izvedbi izpadov naprej, so:

1. Trup se nagiba naprej, pa mora biti pokoncu. Izpad izvedeta samo nogi, ki obenem trup v neizpremenjenem položaju preneseta horizontalno naprej.
2. Izpadajoča noga je premalo skrčena. Kot pravilo smo zgoraj označili: koleno navpično nad peto.
3. Izpadajoča noga se premalo daleč sune naprej. Zgoraj navedeno pravilo je: kolikor mogoče daleč. To velja zlasti za manjše telovadce, da naredo kolikor mogoče enako dolge izpade z večjimi telovadci, ki pa naj svoj izpad zopet uravnajo po manjših, da se doseže skladnost.
4. Izpadajoča noga ne smeri natančno v navpični smeri na peto stojne noge, večinoma jo telovadci izpočetka postavljajo preveč ven, na desno (pri izpadu z desno naprej), oziroma na levo (pri izpadu z levo naprej), to pa je zopet v zvezi s
5. napako, da telovadci ne obrnejo stojne noge zadostno ali sploh ne v levo (desno). Nasprotna napaka bi bila, če bi telovadec naredil prevelik obrat s stojno nogo, vsled česar bi se moglo zgoditi, da postavi izpadajočo nogo preveč not.
6. Stojna noga je skrčena, pa bi morala biti docela iztegnjena. Pri začetnikih jako pogostna napaka! Vaditelji, prežite vedno in vedno nanjo, da jo čim prej odpravite! Združena je ta hiba navadno s
7. tudi veliko napako, da stojna noga ne stoji na celem stopalu (peti in podplatu), temveč je dvignjena na prste. Obe nogi morata biti na celih stopalih, ki sta druga na drugo navpični, in sicer stopalo izpadajoče noge navpično na peto stojne noge. Telovadci izpočetka često postavljajo izpadajočo nogo tako, da smeri

s prsti not. Vsled tega nagibljejo navadno tudi golen na znotraj, pa mora biti pokoncu, navpično na tla.

Izpad naprej priporočamo v začetku vaditi na štiri dobe (telovadci naj imajo roke v boku):

1. Na „eno“ jim je narediti četrť obrata v levo (desno), zavrteti se jim je torej za 45° na peti leve noge in na prstih desne noge ter prisuniti desno nogo k levi. Pri tem jim je postaviti desno (levo) stopalo tako k levemu (desnemu), da je navpično na peto leve (desne) noge, obe stopali se torej stikata s petama ter tvorita pravi kot.
2. Na „dve“ je suniti telovadcem desno (levo) nogo naravnost naprej kolikor mogoče daleč v izpad na poprej opisani način.
3. Na „tri“ prisunejo telovadci desno (levo) nogo zopet k levi (desni) v položaj, kakor sta ga zavzeli pri 1. Paziti jim je pri tem prisunku, da ne krčijo leve noge, ki mora biti ves čas iztegnjena.
4. Na „štiri“ izvedejo telovadci četrť obrata v desno (levo) na prstih leve in na peti desne noge zopet v temeljno postavo.

Kot nadaljnjo vadbo je priporočati tridobno:

1. Na „eno“ kakor poprej pri 1., pa s tem razločkom, da sedaj desne (leve) noge ni prisuniti k levi (desni), temveč ostane desna (leva) noga v položaju, zavzetem po obratu na prstih (stoji na prstih, ki smere nekako na levo [desno] vprek). Iz tega položaja sunejo telovadci
2. na „dve“ desno (levo) nogo v izpad, uravnavši jo takoj izpočetka iz prečnega položaja naravnost naprej, navpično na peto stojne noge.
3. Na „tri“ prisunejo telovadci desno (levo) nogo zopet k levi (desni) in izvedejo takoj obrat v temeljno postavo.

Naposled bi bilo vaditi:

1. na „eno“ to, kar pri tridobni vadbi na 1. in 2., spojeno;
2. na „dve“, kar pri tridobni na 3.

II. **Izpad nazaj** je nasprotek izpada naprej. Pri izpadu z desno (levo) nazaj naredimo na peti leve (desne) noge majhen $\frac{1}{4}$ obrat v desno (levo), tako da smere prsti te noge naravnost naprej, desno (levo) nogo pa sunemo naravnost nazaj ter kolikor mogoče skrčeno postavimo vsaj za dolžino dveh stopal za levo (desno) nogo tako, da le-ta smeri navpično na peto desne (leve) noge. Leva (desna, stojna) noga je ves čas docela iztegnjena. Obe nogi sta na celih stopalih. Trup bodi pokoncu in ne sme biti v križu upognjen.

III. **Izpad v stran** se izvede brez obrata. Pri izpadu v desno (levo) stran sunemo desno (levo) nogo kolikor mogoče daleč v desno (levo) stran, krčoč jo pri tem toliko, da je po izvedenem izpadu koleno navpično nad peto. Prsti izpadajoče noge pri tem izpadu ne izpremene svoje smeri, ali bolje rečeno: smer, ki jo imajo v izpadu, je vzporedna s smerjo, ki so jo imeli v spetni stoji. Leva (desna, stojna) noga je tudi tu ves čas popolnoma iztegnjena, obe nogi stojita na celih stopalih. Paziti je, da se izpadajoča noga sune naravnost v stran, ne prečno naprej ali nazaj. *M.*

Predgib, odgib, zagib.

Kakor smo pri „vadbi izpadov“ rekli, je pri začetnikih jako česta napaka, da nimajo pri izpadih stojne noge popolnoma iztegnjene. Ker jim je izpadajočo nogo skrčiti, se jim nehote krči tudi stojna. Treba je zategadelj nekako emancipirati drugo od druge. Za ta namen so jako pripravne izmene izpadov, ne da bi telovadec prehajal med posameznimi izpadi v temeljno postavo. Je to predvsem izmena izpada naprej v izpad nazaj in nasprotno ter izmena izpada v desno stran v izpad v levo stran in nasprotno.

Ako preidemo iz izpada nazaj takoj v izpad naprej s tem, da napnemo izpadno nogo v iztegnjen položaj, stojno pa skrčimo, ne imenujemo te vaje (iz izpada nazaj) izpad naprej, ampak „predgib“. Takega prehoda iz izpada naprej v izpad nazaj ravno tako ne „izpad nazaj“, ampak „zagib“. Istotako ne imenujemo „izpad“ prehoda iz izpada v levo (desno) stran v izpad v desno (levo) stran, ampak ga nazivamo „odgib“.

Pri predgibu, zagibu in odgibu zavzamemo torej položaj izpada samo s tem, da skrčimo eno nogo in napnemo drugo, ne da bi stopala izpadne noge premaknili z mesta; tega ni treba, ker je vsled izpada, iz katerega preidemo v drug izpad, že v zadostno razdaljo premaknjena.

Spričo tega, da pri prehodu iz izpada naprej v zagib in iz izpada nazaj v predgib in ravno tako iz izpada v desno stran v odgib z levo ter iz izpada v levo stran v odgib z desno ni treba drugega kakor eno nogo iztegniti, drugo pa skrčiti, moremo skrčitev z eno in iztegnitev z drugo hitro izmenjavati ter se na ta način v tem temeljito izuriti, zlasti ker pri tem lahko osredotočimo vso pozornost kmalu samo na pravilno skrčenje ene noge in popolno krepko napetje druge. Treba je le, da pri izhodnem izpadu natančno zavzamemo pravilen položaj glede na stopala in trup, da med izmenjavo ne premaknemo stopal ter da trup pustimo v neizpremenjenem pravilnem pokončnem položaju, kakor ga ima pri prvem izpadu. Pri izmeni trup v tem položaju nogi sami horizontalno prenašata naprej in nazaj, oziroma na desno in na levo ter nasprotno.

Vaditelj naj za vadbo izmene izpada naprej v izpad nazaj (**predgiba v zagib**) veli:

Roki v bok! . . . Izpad z desno (levo) naprej — zdaj!

Po izvedbi tega izpada naj popravi vaditelj vsakemu telovadcu posebej z vso natančnostjo vse napake, ki jih bo pri začetnikih navadno veliko, nato pa naj poveljuje:

Izmena predgiba in zagiba — **ena!... dve!... ena!... dve!...**

Na „eno“ narede telovadci zagib. Vaditelj popravi zopet vse, kar treba, opozori, da ostanejo stopala kakor pri izpadu naprej, trup da se v neizpremenjenem položaju prenese nazaj, potem pa z vso pozornostjo preglej, če ima vsak telovadec desno (levo) nogo docela iztegnjeno, levo (desno) pa pravilno skrčeno. Iztegne naj se dotična noga kar najkrepkeje.

Na „dve“ narede telovadci predgib. Tu kakor pri nadaljnjih izmenah pri količkaj pazljivih in discipliniranih telovadcih že morda ne bo več treba opozarjati na stopala, morebiti pri tem in onem še na trup. Tem več časa bo imel vaditelj za popravo položajev nog v kolenih, oziroma tem prej bo že lahko velel zopet „ena“, nakar narede telovadci zopet zagib in tako naprej na „dve“ zopet predgib, na „eno“ zagib i. t. d. kakih osemkrat. Namesto zadnje „dve“ veli vaditelj „dosti!“, nakar izvedejo telovadci še predgib.

Na povelje: „V temeljno postavo — **zdaj!**“ preidejo telovadci v spetno stoji in priročijo. Nato sledi „**Odmor!**“: leva noga ostane na mestu in nosi težo telesa, desna zavzame položaj zmerne predkoračne stoji ven, roki se položita na križ (se skrčita zaročno not).

To izmenjavanje je ponavljati večkrat zaporedoma. Vsakokrat je izvesti najmanj po osemkrat predgib in zagib. Podobno je postopati pri izmeni **odgibov**.

Povelja:

„**Roki v bok!**“ ... „Izpad v desno stran — **zdaj!**“

„Izmena odgibov — **ena!... dve!**“ ...

... „**Dosti!**“ ...

„V temeljno postavo — **zdaj!**“ ... „**Odmor!**“

Ko navadiš ti dve izmeni, da se izvajata brez napake, prestopi k vadbi prehoda iz predgiba s celim **obratom** zopet

v predgib z drugo nogo. Tu pa je paziti seveda zlasti na pravilno smer stopal. Vsled obrata je namreč treba premeniti to smer, in sicer se iz predgiba z desno obrneta obe nogi na petah za 90° na levo, iz predgiba z levo pa za 90° na desno. Ker smemo domnevati, da so se pri prejšnji vadbi telovadci že dodobra naučili pravilnega držanja trupa ter nog, more vaditelj sedaj tem večjo pozornost obrniti na pravilen obrat in položaj stopal. Če pa si vaditelj zadosten trud posvetil prej navedenim vajam, ne boš imel tu veliko dela: Telovadcem sta se nogi „osamosvojili“, vsled daljšega vztrajanja v pravilnem položaju stopal pa so dobili tudi že nekak čut za pravilno držanje stopal, tako da je kmalu pogodijo tudi z obratom.

Povelja:

„Roki v bok!“... „Izpad z desno (levo) naprej — zdaj!“

„Izmena predgiba z celim obratom — ena!... dve!“...

Na „eno“ se obrnejo telovadci na obeh petah in med obratom obenem iztegujejo desno nogo in krčijo levo nogo. Potem ko sta se peti zavrteli za 90° od prejšnjega položaja, se postavita celi stopali na tla, v tem trenutku pa mora biti tudi leva noga že pravilno skrčena, desna pa že docela iztegnjena: izpad (predgib) je sedaj izvršen v nasprotno stran, pa z drugo nogo. Trup se prenaša med obratom horizontalno in obenem obrača v levo nazaj, glava in pogled imata po izvršeni izmeni ravno nasprotno smer kakor prej, torej za 180° od prvotne.

Na „dve“ se je telovadcem na naličen način obrniti zopet v predgib z desno, na „eno“ iznova v predgib z levo i. t. d. večkrat zaporedoma. Na koncu veli vaditelj „dosti!“, nakar naredo telovadci še dotični predgib. Za prehod v odmor veli naposled vaditelj kakor pri prejšnjih vajah:

„V temeljno postavo — zdaj!“... „Odmor!“

Pripomnjeno bodi, da se predgib, zagib in odgib izvajajo tudi iz koračnih stoj. Ker sta v teh stojah obe nogi iztegnjeni, treba samo skrčiti dotično nogo, druga ostane iztegnjena. Vsled krajše razdalje ene noge od druge pa je tu seveda tudi izpad manjši. Ako pa hočemo, da se iz kakšne koračne stoji naredi izpad večje dolžine, nego jo ima ta koračna stoji, moramo rabiti naziv „izpad“: v takem primeru ni samo skrčiti dotične noge, temveč jo tudi premekniti v večjo razdaljo. M.

